

Štev. 9.

V Ljubljani 15. septembra 1939.

Leto 56.

Vsebina: Svetovna trgovina po izbruhu vojne in položaj našega kmeta. — Iz najinega pomenka. — Bolje manj zemlje, pa ti-
sto dobro oskrbuj! — 100 nasvetov in pobud. — Nekaj besedi o koruzni sneti. — Priznavanje žitnih posevkov v l. 1939.
— Pomen dobrega semena. — Čas gnojenja ozimim je prišel! — Ostrvi za sušenje sena. — Prazna mesta v deteljiščih. — Sadne srambe
in čuvanje sadja. — Kosmata plesen na grozdju. — Tržišče vina v Tršču (Banat). — Kisanje krme ali ensiliranje. — Vpliv silaže na
kemijski sestav mleka. — Kaj je kondicija? — Poučno potovanje po Italiji. — O preperjanju perutnine. — Zavarujmo živino. — Dru-
štvene vesti. — Tržno poročilo. — Književnost. — Zaloga sadnega drevja in trtnih cepljenk Kmetijske družbe.

Svetovna trgovina po izbruhu vojne in položaj našega kmeta.

Negotovost za bodočnost, oziroma „vojna živcev“, kot se je označeval čas pred 1. septembrom, je po tem datumu prestala, saj je namesto nervoznega pričakovanja nastopila kruta stvarnost, da se nahajajo 4 evropske velesile v vojni. Svetovni trgi in borze, pa tudi države in narodi vedo sedaj kakšna je situacija in se skušajo prilagoditi novim pri-likam.

Poslovanje na evropskih trgih je popolnoma prestalo. Londonska in roterdamska borza ne poslujeta, a omenjene borze so bile v Evropi že od nekdanj najvažnejše za določanje cen. Ameriške borze nemoteno poslujejo in zaenkrat še vojna v Evropi ni posebno vplivala na njihovo poslovanje. Četudi v časopisih ni najti notacij roterdamske borze za pšenico, koruzo, konopljo, sojo, lane-no olje in druge kmetijske pridelke, vendar se zna, da Anglija vse te ar-tikle živo kupuje po zvišanih cenah. Z ozirom na večjo potrošnjo v vojni, se baje Amerika že pripravlja na to, da bo letos zasejala večjo površino pšenice kot lani, računajoč, da voj-skujoče se države ne bodo drugo leto toliko pridelale kot letos in bodo pri-morane plačati boljšo ceno. Slične kombinacije se delajo tudi za koruzo, bombaž itd., čeprav je od izbruha vojne preteklo šele par dni!

Pričakovanje na boljše vnovčeva-nje pridelkov pri nevtralnih državah, bojazen pri drugih, da bo prevoz v bodoče še bolj otežkočen ali celo onemogočen, želja pri agrarno-pa-

sivnih državah, da se preskrbijo z nujno potrebno hrano, so povpraševanje na svetovnih trgih povečali in cene vseli potrebščin so poskočile. Če napravimo nekakšen pregled kolebanja cen pred in po objavi vojne po podatkih prekomorskih borz, ker ne razpolagamo s takimi od evrop-skih, potem so bile cene za nekatere skupine potrebščin sledeče: (cena leta 1932 = 100):

	28. avg.	5. sept.
kovine	113.7	116.6
žito	77.4	89.8
tkanine	106.5	109.9
petrolej	68.4	68.4
kolonialno blago	104.2	116.0
guma	363.9	538.0
kože	118.4	118.4

Četudi je to slika, kakršno vidi-mo prve dni po objavi vojne, ki to-rej še ni dokončna, vendar je že se-daj gotovo, da bodo cene še rasle, da se bo proizvodnja povečala, in da se bo skušalo odstraniti vse omejitve, ki sedaj otežavajo tr-govanje, s ciljem, da nevtralne dr-žave čim večje koristi izvlečejo iz položaja v Evropi. **Pričakovati je torej oživiljenja trgovine, seveda po višjih cenah zaradi večjega rizika.**

Kakšno stališče naj zavzamemo kmetje v naši domovini? Naša drža-va je izjavila, da bo nevtralna in upati je, da bo takšna tudi mogla ostati. Vsi to želimo in dolžni smo v tem smislu sodelovati po svojih močeh. Seveda stane obramba nev-tralnosti našo državo velikih žrtev, ker se nahajamo v Evropi in nas ne

loči od nje morje kot n. pr. Ameriko. Da bomo kot država mogli te žrtve prenesti, mora vsak državljani v go-spodarskem pogledu napeti vse mo-či, da bo njegovo gospodarstvo čim bolj ekonomično in racionalno, ker država more svoje izredne izdatke kriti le z izrednimi žrtvami držav-ljanov. S tem še ni rečeno, da bo sedanji položaj zahteval tudi pove-čanje davkov. Država ima svoje dohodke tudi od izmenjave blaga in kolikor več bomo producirali, ozi-roma trošili za novo produkcijo, tem več bo država imela dohodkov in manj bo potrebno, da posamez-nik v denarju prispeva.

Po teh splošnih premišljevanjih bi torej mogli za naše kmetijstvo po-staviti za bodočnost sledeča načela.

V gospodarstvu treba zavesti skrajno štednje v materialu. **Pred-vsem bomo pazili, da nobena stvar, ki nam jo je zemlja rodila, ali smo jo v gospodarstvu drugače pridelali, ne ostane neizkoriščena.** Sadje n. pr., ki ga je letos ponekod obilno in katerega mogoče z vnovčevanjem z izvozom ne bomo mogli izkori-stiti, ne sme propadati in gniti pod drevjem. V kolikor ga ne bomo mo-gli vendar nekako vnovčiti, upora-bili ga bomo za lastno prehrano v svežem ali osušenem ali v marme-lado predelanem stanju. Zamenja naj nam drugo hrano, posebno takšno, ki se lahko shranjuje delj časa (žito, fižol itd.). Nič ne škodi, če nasuši-mo letos več krehljev ali vkuhamo več marmelade kot je bomo mogli tekom zime pojesti, saj mogoče dru-go leto sadje ne bo rodilo in takrat bo to konservirano sadje dobro-došel priboljšek. Kar nam ostane še

čez to potrebo, bomo sprešali v sadjevec, da bomo imeli zdravo pijačo ob težkem poletnem času in še mogoče prihodnje leto. Tudi kakšen liter žganja bo prav prišel ob raznih boleznih in nevoljah. Vendar bomo žganjekuho omejili na najpotrebnejšo količino za domačo uporabo, oziroma možno prodajo, ter bomo predvsem skrbeli za lačne želodce. Slično bomo postopali tudi z drugo človeško hrano po načelu: nič ne sme propasti — vse se mora izkoristiti, da omejimo nakup na najnujnejšo potrebo.

Živinoreja bo predstavljala bolj kot do sedaj lep vir dohodkov, ker se bo izvoz gotovo povečal. Prevoz mesa iz prekomorskih držav v naše sosedne države bo zelo otežkočen in zato bo večje povpraševanje na naših sejnih. **Splačalo se bo torej živino dobro rediti, da se bo dosegla boljša cena.** To nam nalaga dolžnost, da že sedaj skrbimo za živalsko hrano in ne pustimo, da bi kaj ostalo neizkoriščeno ali celo propadlo. Že sedaj si bomo napravili načrt, katero hrano bomo namenili eni ali drugi živini in posebno, kateri bomo privoščili najboljšo krmo. Pri tem seveda ne bomo pozabili na znani izrek, da krava pri gobcu molze, oziroma, da moramo posvetiti posebno pažnjo vzgoji mlade živine, od katere zavisi bodočnost živinoreje.

Slična premišljevanja bomo napravili vsak za svoje prilike in možnosti, oziroma za vsako panogo gospodarstva in postavili načela, kako bomo letošnje razpoložljive pridelke in izdelke najbolje izkoristili.

Posebno pažnjo pa bomo posvetili bodoči produkciji. Nič nas ne smejo motiti razne govornice in čenče o bližnji bodočnosti in raznih možnostih, kot posledica vojnega požara izven naših mej. Zavedati se moramo, da je kmet oni činitelj v vsaki državi, ki ji daje stalnost v vsakem oziru. Naj vsi drugi stanovi obupavajo in drže roke križem, kmet mora delati svoj posel naprej, ker on preživlja ne samo sebe, temveč tudi vse druge stanovne. Kmet ne more svojega obrata ustaviti ali premestiti v drugi kraj, kot je to mogoče drugim stanovom. **Zemlja redi le onega, ki jo ne zapusti, temveč na njej vztraja ter jo stalno obdeluje in neguje.** Zaradi tega bomo lepo sejali vse to, kar smo do sedaj. Z ozirom na eventualno draginjo, oziroma nado na boljše vnovčevanje, **pa bomo skušali svojo produkcijo povečati.** Uporabili bomo v to vse svoje znanje in izkustva, vso svojo spretnost, a plašili se tudi ne bomo

izdatkov, če bomo s tem mogli proizvodnjo koristno povečati. **Pri odločitvi, kaj bomo sejali, bomo predvsem upoštevali vse naše domače potrebe in bomo gledali, da jih sami pridelamo.** Dosti je še izkušenih gospodarjev v vsaki vasi, ki bodo znali povedati, kako je bilo na kmetijah v svetovni vojni in kaj nam nalagata opreznost in čut samoohranitve za bodočnost.

Kaj pa izdatki v gotovini? Od kod naj vzame kmet potrebna sredstva za najnujnejše datjave in potrebe, če mu je nado na ugodno vnovčevanje oziroma drugi zaslužek vzelo današnje mednarodno stanje? Res je hudo in težko že sedaj na to odgovoriti. Toda, ko bo prvi preplah minil, gotovo se bodo našle nove možnosti, saj jih iščemo vsi, od zadnjega državljanca pa do odgovornih voditeljev države, ker se zavedamo, da moramo živeti, napredovati in zaslužiti. **Eno je gotovo: prilagoditi se bomo morali novemu načinu življenja in zaslužka, štediti bomo morali in odložiti vse investicije v ne-**

premičnine. Upravičeni so le izdatki za one nabavke, ki služijo produkciji (stroji, gnojila, seme in slično) in ki nam v kratki dobi povrnejo vložen kapital. Neupravičeni so izdatki za osebno ugodje, pa naj si bo to zabava, obleka, lišp itd. Spomnimo se le, kako je bilo hudo odreči se raznim takšnim ugodjem, ko je nastopila leta 1929. gospodarska stiska in da še dandanes marsikdo gospodarsko bridko obžaluje takratno lahkomišljenost.

Teh nekoliko misli nam nalagajo dogodki v Evropi in gotovo razmišlja o tem danes tudi vsak kmečki gospodar. Za črnogledstvo in brezdelni obup v naši državi, ki se je s sporazumom s Hrvati pokazala dorasla novi stvarnosti, ni povoda, temveč nam ravno to dejstvo daje up na boljše sožitje in okrepčanje državne skupnosti, s tem pa tudi nado na naše osebno uspevanje. **Na nas je, da ne podležemo malodušnosti in da s krepkimi rokami poprimemo za delo, da se te nade uresničijo.**

Iz najinega pomenka.

Janko Furlan.

Dvoje je razlogov, da se tako rad razgovarjam s kmečkim ljudstvom: ker mi to oživi sliko na mlada leta, drugič, ker ta beseda zveni bolj pristno, izvirno, samoniklo in zato toliko bolj resnično. Vsako toliko začutim potrebo po tej besedi, ki večkrat s tako preprostostjo pove več kot cela knjiga.

Nedavno sva razvezala besedo s pametnim možem iz moje bližine. Med drugim je nastavljal tudi tole vprašanje: „Povejte mi, če se danes izplača napredno kmetovanje! Jaz imam v tem zelo slabe skušnje.“

Kaj naj bi bil možu odgovoril? Gotovo ne govori tjavendan. A to njegovo — recimo raje splošno veljavno vprašanje, važno in pomembno nele za kmečki, ampak za vse produktivne sloje — se mi neprestano vsiljuje. Ali se torej napredno gospodarstvo izplača? K pojmu „napredno“ spada tudi, oziroma se predpostavlja izobrazba, splošna in strokovna. Pa nastane ono danes tako veliko vprašanje: Ali se izobrazba izplača? Se li izplača pouk in vse, kar mu naravno sledi: napredno delo, investicije i. dr.?

Odgovor ni tako enostaven; grešiš, če se odločiš za „da“, a prav tako tudi, če to zanikaš. Pred en in drugi odgovor pa se vrinja oni zna-

čilni „če se izplača“. S tem mislim, če in kakšna korist sledi iz te ali one dejavnosti. Menda je in tudi mora biti tako vedno in povsod. Pri vsakem dejanju, pri vsakem koraku, vsaki nameri se vprašamo, kaj bomo imeli od tega, kdaj, kje in kako nam bo to prožilo kako korist, tako in drugačno gospodarsko, večkrat pa tudi notranje (duševno, moralno) ugodje.

Vsaka kretnja, vsak korak pa je predvsem gospodarski račun, ki mu je in ostane podrejen posameznik in skupnost. Vsako zanikanje tega dejstva naleti na protidokaz v naravni zakonitosti, kjer je določeno in javno zapisano: Najprej je telesno življenje, je rast in obstoj!

Če pa je tako, ali če je človek predvsem gospodarsko bitje, je tudi gospodarstvo, ki pomeni le ustvarjanje ali pridobivanje življenjskih sredstev oni činitelj, ki je in ostane merilo vsega našega telesnega in duševnega kretanja. Človek — pa bilo od najnižjega delavca pa do najvišjega kralja avtomobilov, nafte, železa — dela samo zato, ker hoče živeti, čim lepše, udobnejše, slajše živeti. Ni nikogar, ki je pri zdravi pameti, da bi to odklanjal.

Pa vrnimo se k nastavljenemu vprašanju, če se napredno gospodarstvo izplača. Da ne bo nesporaz-

uma, naj govorim v imenu onega naprednega kmeta, ki trdi, da se njegova vsakoletna aktiva ob enakih pogojih leto za letom krči. Jaz mu to docela verujem. Moram v boljše razumevanje opozoriti, da je njegovo posestvo usmerjeno predvsem v poljedelstvo, živinorejo (govedo, prašiči), deloma v gozdarstvo in vinarstvo. Ali je ta primer samo pri njem, ali se da posplošiti in raztegniti na vse njemu enake gospodarje? Na to ponovim njegov odgovor: „Če bi bil sam, ki tako računam, bi si očital eno in drugo. A nisem sam. Vsi gremo isto rakovo pot.“ Kaj pa z onimi z bolj starokopitnim gospodarstvom? Nemogoče da bi se ti uspešno upirali temu pojavu! Če pa so izjeme — a menda zelo redke — se vzdržujejo na površju le s skrajno odpovedjo in žrtvami, ki se morajo prej ali slej izkazati kot slabo sredstvo, stokrat slabše od onih, ki jih terja napredek. Kdor zaostane, mora korak toliko bolj pospešiti, da dohiti ostale. Čim bolj pa sem zaostal, tem težje jih dohitim. Kar se torej tiče gospodarstva, bomo rekli: Času ali gospodarskim razmeram ne moremo kljubovati z zaostalostjo!

S tem je posredno povedano, da je napredno gospodarstvo pred zastarelim. Vendar pa vidimo, da ne proži danes pogojev, ki bi jamčili gospodarski uspeh.

Kje je krivda: v naprednem gospodarstvu kot takem ali če hočete: v znanosti in njeni tehniki, ali kje drugje?

Pri tem vprašanju ne moremo priti v zadrego, ker nas o tem temeljito uči vsakdanje življenje ali naš trg. Tukaj je voz, ki davi ne le kmeta, ampak vse delovne plasti. Ta voz pa ne spada več v postavko „napredno gospodarstvo“ in nima opravka z znanostjo, tehniko ali strokovno sposobnostjo, ampak tvori svoje ločeno vprašanje porazdelitve (distribucije) dobrin ali bolj jasno povedano **nagrade za delo**.

Vsak proizvod — bilo kmetijski, obrtniški, industrijski, pa tudi duševni (umski) — predstavlja izvestno količino vanj vložena dela. Ali: njegova vrednost se ravna po količini v dotičnem proizvodu (blago, dobrina) vsebovanega dela.

Kako se danes plačujejo ti proizvodi, zlasti kmetijski? Kako se torej delo nagraja? Ta pesem tvori že staro poglavje. A če to pesem ponavljamo in ponavljamo, ni to bolečna navada, ampak ima daleko- in globokosežen pomen in je v njej neka nujnost, ki je dosegla svoj višek in

neizprosno terja neke nove ureditve. Vedno bolj jo bodo ponavljali vsi prizadeti — kmet, delavec, obrtnik, uradnik — katerih število je doseglo že skrajno visok odstotek. Ponavljal jo bo predvsem kmet, ki ga ni volja gospodariti z vedno večjo izgubo, ki mu ni do tega, da bi si izboljševal hleve in gnojniščno jamo, si nabavljal moderno orodje in stroje, umetna gnojila, semenje itd. le zato, da si dvostransko krha svoje gospodarstvo: s slabim vnovčenjem svojih

lastnih in z drago nabavo proizvodov drugega, pretežno industrijskega gospodarstva.

Naj se končno zjasni ne le kmetu, ampak vsem delovnim plastem, da je prav v tem ona debela šiba, ki biča ene in druge; da je torej temeljni vzrok vsestranskemu nezadovoljstvu v nezadostno in zato krivično nagrajenem delu, od česar ima svojo prekomerno korist samo eden — samo kapital, kot danes obstoja, ali kapitalizem.

Bolje manj zemlje, pa tisto dobro oskrbuji!

Ing. Mirko Šiško.

Pri nas v Sloveniji opažamo še mnogo zanikrnosti v kmetijskih gospodarstvih, da ne govorimo o nekaterih južnejših pokrajinah naše države, ki so še daleč za nami. Opaža pa se pri nas že od nekdaj glad za zemljo. Rentabilnost podjetja pa ne zvišuje čim večja površina obdelovane zemlje, temveč kakovost zemlje same, njeno obdelovanje in gnojenje. Bolje gospodari manjši posestnik, ki svojo malo površino temeljito in umno obdeluje, kot pa veleposestnik, ki zaradi teh ali onih razlogov ne more obvladati in držati v redu svoje zemlje.

V ravninskih delih Slovenije vidimo silno mnogo močvirnatih travnikov, katere bi lahko brez velikih problemov osušili ter vlekli iz njih lepše dohodke.

Slovenski kmetje imajo še pre malo smisla za skupnost. Nekje je banska uprava obljubila posestnikom prevlažnih travnikov, da jim pošlje zemljemerca, da iznivelira in trasira zemljišče pod pogojem, da vsak lastnik parcele na dotičnem močvirnem zemljišču prispeva za izkop odvodnega kanala delovne moči na svoji parceli. Toda posestniki na to niso pristali in še danes kosijo kisle malovredne trave ter se čudijo, čemu taka mala mlečnost krav, kljub temu, da imajo bika, importiranega iz Švice.

Kakovost zemlje lahko takoj spoznamo po rastlinstvu, ki na dotičnem zemljišču raste. Zelo očitno nam povejo to n. pr. kisle trave na prevlažnih travnikih, kjer redilne, plemenite trave ne morejo uspevati. Na osušenem in nato pognojenem zemljišču bodo kisle trave izginile ter se bo pojavilo po zasetvi s plemenitimi travami čisto drugo rastlinstvo, koristno kmetovalcu ter njemu v ponos.

Izvedbo osuševalnih in namakalnih naprav naj si zanimanci prečitajo v kaki knjigi, ker se to ne da napisati v enem članku.

Ko so vsa osuševalna dela gotova, je potrebno popraviti dotično zemljo, katero je talna voda v teku mnogih let osiromašila na hranilnih snoveh za rastline. Zaradi premale množine kisika v takih tleh nastajajo humusne kisline, ki raztapljajo rudninske snovi z veliko naglico, katere voda nato izpere v nižje zemeljske sloje, da končno vrhni sloj ostane popolnoma neploden, ne glede na to, da na takih kisljih tleh ne more uspevati nobena kulturna rastlina. Take zemlje so po navadi zbite, ker je izprano apno, ki vzdržuje zemljo v rahlem, zračnem stanju. Poleg tega je apno silno važno za prehrano rastlin. Trave požrejo letno okrog 300 kg apna iz enega ha, to se pravi, da je treba letno dodati, odnosno vrniti travniku isto količino apna. Po navadi raje naredimo zaloge za par let, da imamo mir in za ta primer moramo seveda dodati toliko več apna za kolikor let mislimo založiti zemljo z njim.

Toda predno začnemo z normalnim gnojenjem, kakor s hlevskim gnojem, tako z umetnim, moramo najprej uničiti kisline v zemlji, ki so kakor že prej rečeno, zelo škodljive. Zemeljsko kislost uničimo z apnom; strokovnjaki pravijo, da so izvršili nevtralizacijo. Koliko je potrebno apna za nevtralizacijo, to zavisi od tega, v kakšni meri je zemlja kislja. Vse to Vam ugotovijo kmetijske kontrolne in poskusne postaje na osnovi poslanih jim vzorcev zemlje. Potrebni količini apna za nevtralizacijo dodamo še potrebno količino apna za prehrano rastlin. Apno plitko zaorjemo in zabranamo. Ugotovili bomo, da je apno naredilo

zemljo rahlo, to se pravi, da je poboljšalo fizikalna svojstva tla. Apno pospešuje trohnenje v tlu in kakor že rečeno, nevtralizira kislino tal. Od apnenih gnojil smemo uporabljati živo in gašeno apno za težja tla, dočim ga na lahkih in šotnih tleh ne smemo uporabljati, temveč mleti apnenec.

Ako primanjkuje apna v tleh, ga primanjkuje tudi v krmnih rastlinah, odnosno v senu. Potem ne dobi živina dovolj apna v sebe, katerega potrebuje zelo mnogo v mladih letih za rast kosti. Na travnikih, katerim primanjkuje apna, raste tako seno, da je nevarnost, da dobimo rahitično in slabotno živino. Dokazano je tudi, da je živina, ki je dovolj prehranjena z apnom (kalcijem), ki ga dobi v krmilnih rastlinah, tudi odpornejša proti raznim nalezljivim boleznim. Dokler nismo kislila tla nevtralizirali, jih na noben način ne smemo gnojiti z amonijskim sulfa-

tom, superfosfatom in kalijevo soljo, ki bi kislost še bolj povečali. Če nismo mogli iz tega ali onega razloga zemlje prej nevtralizirati, uporabljajmo na takih tleh apneni dušik in Tomasovo žlindro, ki zmanjšujejo kislost.

Na nevtraliziranih zemljah dajejo umetna gnojila lepe uspehe kot dodatek k hlevskemu gnoju. Umetna gnojila sama zase, brez hlevskega gnoja, uporabljena na istih parcelah več let zaporedoma, pa končno odpovedo, ker nimajo tistih idealnih lastnosti kot hlevski gnoj. Zaradi tega ne pozabimo na rejo živine, katera nas bo oskrbovala z zadostno količino hlevskega gnoja. Če pa hočemo imeti na malih zemljiščnih površinah dovolj živine, moramo imeti zemljo z najboljšimi svojstvi, katero lahko dosežemo z razumnim obdelovanjem. Tako more tudi mali posestnik z lahkoto konkurirati večjim posestnikom.

Poljedelstvo.

100 nasvetov in pobud.

16. Pri spravljanju krompirja v zimsko shrambo potrosimo, nasejemo z gostim rešetom na vsako lego krompirja apneni prah in pepel. S tem preprečimo gnilobo. Če pa že kakšen krompir nagnije, se gniloba ne širi okoli in naprej, ker je vsak krompir obdan s tenko plastjo apna in pepela.

17. Avgusta je dobro še enkrat poruvati ves tisti plevel po okopavinah predno dozori, ker daje obilno semena: kakor loboda — andreselj — kostrela itd. Zanimivo je, da seme tega plevela v žitu ne skali, če ga sejemo običajno za okopavinami. Čaka, če treba, več let. Ko pride okopavina se razraste bujno.

18. Gnojnična in straniščna jama naj ima padec v en kot in tam vdolbino v podobi velike sklede, kamor se postavi sesalka. Le na ta način se jama popolnoma izprazni. Če je dno ravno, ostane v jami vedno precejšnja množina tekočine.

19. Stare gumije od dvokoles porabimo za ruče (naramnice) za koše in brente namesto vrbovih šib, katere se vedno strgajo in zdrobijo. Te ruče so mehke, zelo močne in trpežne. Pri mehaniku se dobijo zastonj. Če se da vajencu par dinarjev, jih pripravi cel kup.

20. Letos sem dal prvokrat seneno in otavno košnjo v akord, 80 din od hektarja in hrano. Bil sem zelo zadovoljen. Kosila sta dva ves dan. Opol-

dne sta spala 3—4 ure. Dnevno sta zaslužila vsak po 25—30 din. Prav dobri kosci so redki in taki naj izkoriščajo svojo spretnost s tem, da prevzamejo košnjo v akord. Je bolje zanje, ker več zaslužijo, in za gospodarja, ker ga nazadnje manj stane, kakor če kosci pridejo samo za nekaj ur pomagat.

21. Različnih redilnih praškov še nisem nikdar kupoval. Pri živinoreji so čudeži nemogoči. Takšni praški koristijo proizvajalcu-prodajalcu, ne kmetu. Redijo prodajalčeve otroke in ne kmetovo živino. V loterijo nisem nikdar stavil — drugih srečk, katere naj bi me na mah obogatele — nikdar kupoval.

22. Stari Cizelj iz Prekope-Vransko mi je nekoč pravil: Imam posestvo v hribih. Težavno je obdelovanje. Da si obdelovanje olajšam, skrajšam in pocenim, sejem kar tri različna semena naenkrat in potem imam žetev 3 leta ne da bi mi bilo treba zopet orati in vlačiti. Nisem uganil kaj seje. Pa tudi drugi kmetje, ki sem jim pozneje stavil to vprašanje, niso uganili. Sejal je po pšenični žetvi: ajdo, zimsko rž in domačo deteljo. Iz radovednosti sem enkrat na eni mali njivici poskusil — in res gre. Samo rž sem moral v jeseni pokositi, ker je bila prevelika.

23. Avgusta po otavni košnji treba pokositi vse rože na travniku. To je lahko, zelo uspešno delo, pripravno

za mlade ljudi, kateri se učijo kosit. Plevel tako ne dozori in uničimo na milijarde semen ničvrednega plevela. Pastirju dam vedno kako staro, obrabljeno koso, da obenem pri paši kosi plevel.

24. Vedno je treba razmišljati, kako treba urediti ali preurediti gospodarska poslopja, predvsem hleve, da se skrajšajo stopinje poti — zmanjša čas in koraki, katere uporabljamo dnevno pri nastiljanju, krmljenju in napajanju živine. Iz hleva do krme in stelje je pri nas 42 dolgih korakov. Šele pred par leti sem povečal odprtino, skozi katero smo metali poleti zeleno krmo na hodnik. Napravil sem tri stopnice in imam sedaj samo dva koraka namesto 42. Izračunal sem, da prihranim v enem letu okoli 200 kilometrov nepotrebne poti. Preglejte in preiščljajte, mogoče ste v enakem položaju!

25. Neškodljive koristne živali. Pri obračanju in sušenju sena naletimo večkrat na slepiča. Ženske zakričijo in bežijo. Morda se že od pramatere Eve bojijo kač in vsega, kar je kači podobno. Pa tudi mlajši, ki so šele nedavno končali ljudsko šolo se ga bojijo, ga ne primejo z roko za nič na svetu. To je pomanjkljiva izobrazba v ljudski šoli. Samo učiti, da je neškodljiv, to ne zadostuje. Tu je treba že v zgodnji mladosti nazornega in praktičnega pouka, da se otrok na lastne oči prepriča.

Še bolj žalostno osvetljuje pomanjkljivost višje akademske šolske izobrazbe sledeči primer. Neki v Prlekiji je gospod nadzoroval ženske, ki so rezale trsje. Videl je pikapolonco, malega hrošča, in naročil delavkam: te živali mi pa le vse pomečkajte. Neka delavka vpraša: „Zakaj, gospod? Saj so vendar nedolžne in neškodljive živalice.“ Gospod ji odgovori: „Kaj ne veste, da ta mrcina uši serje?“ Opazoval je menda na listju kakšne mlade jablane to živalco in okoli nje vse polno in živo listnih uši. Ko bi bil bolj natančno in več časa gledal, bi dognal, da pikapolonca uši uničuje, ker se z njimi hrani. Temu je kriva obupno nepraktična višja izobrazba. Zato imamo toliko učenih nevednežev na važnih visokih položajih.

V srednjih šolah se učijo leta in leta n. pr. francoščine, a večina ni v stanju, čitati, kaj še govoriti. Če pa kdo le zna, je to njegova osebna za-sluga.

Za poklic, kateri preskrbuje človeštvo z vsem potrebnim za telesno

življenje — je najvažnejši učiteljski stan. Učenci - študentje so najbolj pravični ocenjevalci učiteljev, če' ne takoj, pa pozneje. Ločijo jih v izvrstne, dobre in slabe. Slabi so tisti, od katerih so se naučili malo ali skoraj nič. To so pogosto poštene dobričine, a slabi učitelji. Kdor ni sposoben — rojen za ta poklic — naj se ga takoj premesti drugam, dokler še ni napravil preveč škode. To pa učenci spoznajo pogosto šele pozneje, ko so zaposleni v praktičnem življenju.

Meščanska šola ima namen učenca izobraziti predvsem v tem, kar se rabi pozneje v praktičnem življenju. Pred več leti se je oglasilo pri meni več deklet z 1 do 3 razredov meščanske šole. Nekako za šalo sem jih izprašal križem kražem poštevanke. Niso bile trdne — odgovori počasni, omahljivi, neredko napačni, tudi od učenek tretjega razreda. Potem jim rečem: „Stehtajte se.“ In pomislite, nobena ni poznala uteži. Silno sem se razžalostil in bil obupno poparjen od takih šolskih uspehov. V tistem času je še nekako primanjkovalo učencev za meščansko šolo in so sprejeli pač vse, kar se je oglasilo. Nesposobni učenci ovirajo učitelje in součence v

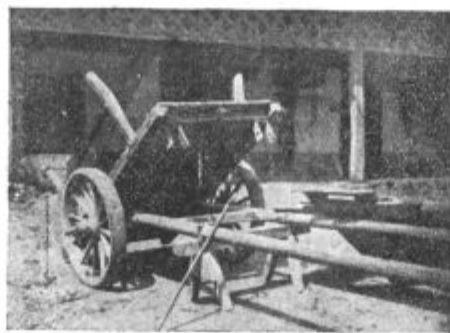
Slika 1.

napredovanju pouka. Zato se morajo iz višjih šol brezobzirno izločiti, četudi bi bili otroci velikih denarnih ali političnih mogočnikov.

Voditelji različnih strank (kmetske nimamo in po uspehu te rajne, še dolgo nismo zreli zanjo), kateri iščejo zaslonbo in glasove v kmetskih množicah, izbirajo skrbno za svoje sodelavce kmete, od katerih postavijo na važnejša mesta tiste, od katerih se jim ni bati kakšnega resnega nasprotovanja. Pišem predvsem za tiste, ki zavzemajo kakšno bolj vplivno mesto, naj vendar ne igrajo vedno in povsod žalostno in klavrno vlogo kimavca. Odločno naj zahtevajo eno ali drugo izboljšanje, o katerem imajo lastno in trdno prepričanje, da je dobro in nujno potrebno. Ali ni skrajno žalostno, da starši, kateri so žrtvovali toliko truda, skrbi

in denarja — in davkoplačevalci in to je ves narod, dobe nazadnje **propišno** izšolanega učenca **nevedneža**, neperabnega za praktično udejstvovanje.

26. Kareta, voz na dve kolesi, je zelo praktična za vsako kmetijo. Rabimo jo za vožnjo kamenja, gramoza in peska iz potoka, ker je precej strmo. K sadnemu drevju na bregih vozimo gnoj. Se laže spelje in obrne na ozkem, tesnem prostoru. Z njive se zapeljejo manjše količine

Slika 2.

krompirja, korenja, repe, pese in druge svinjske krme. Kompost se vozi k sadnemu drevju. Največjega pomena je za vinogradnike. Marsikje, kjer še nosijo gnoj v vinograd v koših, bi se dal prav blizu pripeljati v kareti. Zato je naravnost neprekosljivo prevozno sredstvo. Truga se prekucne, živinče potegne naprej in voz je prazen. Glej sliko 1 in 2 za vprežno živino.

Slika 3 je samotěž kareta, lahka na eno ojnico. Če je teža, pa se lahko napreže eno živinče v komatu, dvojje še laže v teleгах. Na to kareto, primerno opremljeno, se naloži neverjetno veliko, n. pr. trave za 10 glav živine za več ko 1 dan.

Slika 3.

27. Pred leti sem krmil govejo živino in konje čez poletje s svežo lucerno. Sedaj pa vso lucerno posušim in štedim z njo do zime. Tedaj jo imam za molzne krave in teleta. Poleti ima živina itak dovolj sočne mlade trave in paše. Lucerna je najbolj redilna in tečna krma, kar jo

imamo in nam nadomestuje močna krmila.

28. Dokler dolgo je kaj za nakositi, štedimo s suho krmo, katera je dobro in varno spravljena. Ker sem spraval nekaj precej vlažnega sena in otave, nismo samo solili, ampak smo dali na vsako debelo plast krme eno tenko plast stare suhe slame ali pa starih zjedi, katere celo zimo shranjujemo.

29. Krmim samo celo, nezrezano seno, otavo in deteljo. Jasli so urejene tako, da živina ne more razmetavati krme. Rezanico delamo prav za prav zato, da zmešamo slamo s senom. Če že to ravno hoče kdo imeti, lahko tudi celo slamo in krmo premeša in polaga nerezano. Kar ostane, to so zjedi, katere se shranijo do spomladi. Te zjedi se zmešajo potem s prvo košeno travo ali deteljo. S tem se tudi bolj varno krmi živina, je bolj počasni in nape-njanje ni tako nevarno.

30. Slika 4 kaže zelo praktičen stolček za kuhinjo, družinske sobe in lope. V predalu je shramba za vsakovrstne krtače in maže za čevlje, da jih ni treba iskati po vseh kotih, kadar se čisti obutev.

Goričan.

Slika 4.

31. V Huđinjski dolini (Vitanje-Celje) se seje leto za letom manj ajde. Gospodarji preveč pozabljajo na pravilo starih kmetov: Če hočeš uničiti plevel, sej deteljo! Če hočeš pregnati z njiv škodljivce, sej ajdo! Zato vedno več tožb, kako so se namnožili razni poljski škodljivci. Star očanec mi je zatrjeval, da duh ajdove rastline odvrača od polja razne zelo kvarne hrošče in žužke, požrešne bramorje in celo miši. Osebno sem se prepričal, da je na tem mnogo resnice. Gotovo je, da se najde v zemlji za ajdo znatno manj takih in enakih škodljivcev, četudi ne izginejo ravno vsi.

Zato bi bilo zelo važno v poletju pred žetvijo opomniti kmetovalce na važnost ajdove setve.

Treba pa je sejati tako zvano „črno ajdo“, ker ima ta vse močnejši duh v cvetu, slami in koreninah. V naših višjih krajih se splošno bolj obnese črna ajda, kar kmetje brez izjeme priznavajo. Škoda samo, da se le težko dobi dobro seme zanjo. Kam bomo morali ponj, nam pove narodna pesem: „Na Kranjskem, Koroškem že ajda zori, moj dekle jo žanje, da jo rokca boli.“

Primernejše in ceneje bo torej sejati ajdo nego repo in podobne druge pridelke.

Ajda nam daje imenitno preprosto prehrano (žganci!) in dober med, ki naj bi nadomestil dragi sladkor.

„Lep je ajdov cvet,
da čebelcam med,
zrno pa je naša jed!“

Tako poje navdušeno moj dobri prijatelj Jurij, in jaz ž njim!

32. V jeseni se vidi navadno mnogo koščic od breskev, debelejših sliv, renklot in češpelj po tleh ali po raznih nesnažnih kotih.

Razumen gospodar tudi teh ne vrže kar tako v stran.

Debelejše koščice si izloči dobra gospodinja in kuharica, da si pozimi dobi zastonj nekaj dobrih jedrc, ki ne zaostajajo dosti za kupljenimi mandeljni. Jedrca drobnejših koščic pa so v manjši množini dobra za krepitev srca.

Luščenje pozimi preganja dolgčas in lenobo z vsemi hudobijami.

P. Ž.

33. Strašilo proti vranam. Da delajo vrane veliko škodo na koruzi, posebno spomladi, je vsakemu znano. Poskušajo razne pripomočke, ki pa le malo zaležejo. Po gornjesavinjski in zadrečki dolini si naredo na njivi kolibo iz vej in v tej kolibi čaka zjutraj ob treh že kak otrok ali starejši človek na vrane. Če priletijo, vpijejo stražarji nad njimi, da jih odženejo. Tudi kak zgodnji strel se sliši. To je še najzanesljivejši, a tudi najbolj mučni pripomoček, ker tako zgodaj vstajati pač ni prijetno.

Tudi jaz sem jih hodil čakati s puško, a sem se naveličal. Potem sem postavil po njivi preklje in potegnili od ene do druge prejo, da je bila mreža čez njivo. Pa se je vsedla vrana zunaj njive in šla pod nitmi nad koruzo. Lani sem že bil prav nevoljen, ker tudi druga strašila niso zalegla.

Pa sem zagledal ob gospodarskem poslopu star žleb od vodnjaka, ki sem ga bil zamenjal z novim. Dolg je prilično poldrug meter in zbit iz treh desk. Vzamem meter dolg kol, ga zabijem na njivi v zemljo — predno je koruza vzkliła — ter naslo-

nim nanj žleb z odprtino navzdol in z enim koncem na zemlji tako, kakor je postavljen top ali kanon, ko se ga pripravi za strel. In glej! Vrane so kričeč letele čez njivo in niti ene koruze mi niso izpulile.

Letos sem imel kar dva taka topa na njivi. Eden je bil lanski žleb, drugi pa je bil tudi okoli poldrug meter dolg in kakih 15 cm v premeru debel hlod, ki sem ga ravno tako „montiral“, kakor žleb; z enim koncem na zemlji, drugi konec pa podprt. Da pa je bil ta hlod še bolj grozeč, sem mu nataknil na vzdignjeni konec železni lonec brez dna. Tako je bil res podoben smrtonosni cevi. Za nameček pa sem še obesil 2 ubiti steklenici na visoki preklji, ki sta pozvanjali, če ju je majal veter. Spal sem zjutraj brez skrbi, „topa“ sta zvesto čuvala koruzo.

34. Seneni drob ali sempirje je prav dobra klaja za živino. Ko ga nabere na podu, kjer delam rezanico, ga prečinim na radoseji (rajti, rehti) in nasujem v zaboj ali vreče. Prečinjati ga je najbolje na prepihu, ki odnaša kolikor toliko praha. Ko začne živina dobivati zeleno krmo, ki je ne solim, dobi pa tu pa tam — ne vsak dan, ker ni toliko zaloge — senenega droba. Za troje govedi vzamem škač senenega droba, ga polijem v istem škaču z vodo (če je topla je tudi dobro), vse dobro potla-

čim ter pustim 2 do 3 ure, da se namoči. Imam tri majhna, iz desek zbita koritca in v teh položim živini pripravljene seneni drob. Pripravim ga pa tako: Z obema rokama zgrabim namočenega droba, ga ožmem na stran, ne v škač!, da odteče blatna voda in mečem kepe v koritca. V vsako pride po 6 do 7 kep. Po teh kepah potrosim malo soli in klajnega apna ter dobro premešam. Kakor zveri v menažeriji, tako postanejo krave nemirne, ko zagledajo polna koritca. Da se boljše ovseno pleve tudi lahko tako porabi, je umljivo.

35. Kako sem se iznebil stoklase. Po naključju. Pšenico sem sejal v ovisi, ki sem ga pognojil z apnenim dušikom. Njiva pa je bila hudo zapleveljena z njivsko bilnico (tu pravijo pirnico, kar pa ni vseeno). Ker nisem nič sprašil, sem vsejal pšenico kar med zeleni plevel in plitvo podoral lani sredi septembra. Pred par leti se mi je med pšenico zatepla stoklasa, ki je tudi s trijerjem nisem mogel odstraniti. Njiva je lepo ozelenela od pšenice in — trave in sem že računal, da bo vse skup za nič. Letos pa je zrastle bolj redka sicer, a vse vprek krepka in lepa pšenica, ki je dala debelo zrnje — in skoraj nobene stoklase. Kolikor jo je, jo bomo z rokami odbrali, da bo seme čisto. Priporočati pa si takega poskusa ne upam.

Pulko Valentin.

Nekaj besedi o koruzni sneti.

Ing. Sorec Egon.

Pot me je zanesla med same koruzne njive. Ogledujem bujno rast rastlin na nekaterih njivah. Kako ponosno štrlé krepki storži! Lepo jih je videti. Toda oko mi ne zataji tudi sovražnika, ki izjeda in mori ponosno koruzno rastlino, namreč koruzno snet. Sicer je razširjenost te bolezni večja pri visoko selekcioniranih sortah, kot pri naši domači, vendar je lahko tudi ta škoda prav občutna, čeravno ne tolikšna, kot v Ameriki, kjer sejejo le* oplemenjene sorte.

Povzročiteljica bolezni je glivica „Ustilago zae maydis“. Že na zunaj je lahko spoznati bolezen po napihljenih mehurjih, ki so napolnjeni s črnim prahom. Take mehurje, ki so prevlečeni s srebrnobelkasto kožico, opazimo lahko že v zgodnjem poletju, ker je okuženje mogoče, dokler koruza raste. Mehur, ko dozori, se razpoči in črn prah se razprši. Bolezen napada vse dele rastline:

cvetje, listje, steblo. Na moških cvetih (metlica) so ti mehurji v velikosti graha. Slični so tudi na listnih rebrcih. Največje mehurje pa najdemo na stebli in na storžih. Napaden storž je zgubljen. Suho vreme pospešuje to glivično bolezen. Širi se tako, da veter raznaša trose (črni prah mehurjev, ali pa njegovo zimsko obliko). Tak tros pade na drugo rastlino, kjer skali in se prerije, dokler je rastlina še mlada in nežna — skozi kožico v notranjost. Ravno tako je mogoča okužba, ako tros pade na pestič ženskega cveta, kjer skali. Glivica prodre nato z mešičkom v notranjost semenskega zametka, kjer pretvori storž v velik, svetljiv mehur. Končno more okuženje nastati tudi na ta način, da tros pade na kakšno ranjeno mesto rastline in tu vzklije.

Kako prezimi gliva? Zajedavec „Ustilago zae maydis“ prezimi v zemlji (druge sneti, kakor pšenična

itd., v zrnul). Iz trosov, ki so padli na zemljo, se razvije glivičasta tkalina, ki proizvaja sporidije — zimsko obliko zajedavca. Svež hlevski gnoj in gnojnica olajšujeta glivici zajedavsko življenje.

Kakšne mere naj uporabimo proti? Splošno veljajo sledeča pravila:

1. Ne sadi koruze po koruzi na isti njivi, niti preblizu polja, kjer je bila prejšnje leto, ker je ta zemlja lahko okužena z zimskimi trosi.

2. Izogibaj se gnojenja s svežim hlevskim gnojem, kakor tudi prevelikega zalivanja z gnojnico, posebno

če se je uporabila koruznica kot hrana ali stelja.

3. Pri okopavanju in osipanju treba paziti, da se ne rani rastline.

4. Vsak mehur je treba sežgati predno dozori, da s tem uničimo trose.

5. Sejati treba sorte, ki so odporne.

Priznavanje žitnih posevkov v l. 1939. — Pomen dobrega semena.

Osrednja komisija za semenogojstvo je na svoji seji dne 4. septembra priznala sledeče posevke ozimnih žit.

Tek. št.	Ime pridelovalca	Naslov pridelovalca	Sorta	Površina posevka v ha
1.	Korun Angela	Sv. Peter v Sav. dolini	pšenica osinka, domača	0'60
2.	Kmetijska šola	Sv. Jurij ob južni železnici	pšenica kolonja, domača	1'—
3.	Štrucelj Franc	Brezje 11, p. Mozirje	rž, domača	0'75
4.	Trenc Ferdinand	Leskovec pri Krškem	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	0'85
5.	Terbovc Josip	Sv. Krištof nad Laškem	pšenica — bela golica	1'50
6.	Vidmar Alojzij	Kamovci, p. Dobrovnik	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	1'10
7.	Horvat Štefan	Gaberje, p. Dol. Lendava	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	0'50
8.	Semenogojška postaja	Beltinci	rž losdorfska — razmnožitev	7'25
9.	Semenogojška postaja	Beltinci	rž grotenhofska — razmnožitev	4'—
10.	Semenogojška postaja	Beltinci	pšenica beltinska št. 714	11'75
11.	Babnik Martin	Tomačevo, p. Ljubljana	pšenica domača — golica	1'40
12.	Kmetijska zadruga	Št. Vid pri Stični	pšenica beltinska št. 277 — poznejša razmnožitev	1'70
13.	Vrbnjak Slavko	Staranovavas, p. Križevci pri Ljutomeru	rž domača	1'—
14.	Vaupotič Ivan	Lukavci, p. Križevci pri Ljutomeru	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	3'—
15.	Vrbnjak Slavko	Staranovavas, p. Križevci pri Ljutomeru	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	1'—
16.	Kuhn Josip	Razvanje, p. Hoče	pšenica — plantahof	1'50
17.	Kuhn Josip	Razvanje, p. Hoče	rž domača (pohorska)	1'00
18.	Bauman Štefan	Rače pri Mariboru	rž domača	2'00
19.	Mastinšek Franc	Laporje	rž domača	0'30
20.	Mastinšek Franc	Laporje	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	1.50
21.	Vladimir Cerič	Rogoza, p. Hoče pri Mariboru	rž domača (pohorska)	3'—
22.	Vladimir Cerič	Rogoza, p. Hoče pri Mariboru	pšenica „Kadolzer“	1'75
23.	Kmetijska šola	Rakičan	pšenica beltinska št. 277/947	5'—
24.	Kmetijska šola	Rakičan	rž grotenhofska — poznejša razmnožitev	5'—
25.	Kmetijska šola	Rakičan	rž losdorfska — poznejša razmnožitev	3'—
26.	Veleposestvo	Rakičan pri Murski Soboti	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	13'—
27.	Vezer Marija	Martjanci	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	3'—
28.	Vezer Marija	Martjanci	rž domača	2'—
29.	Kovačič Anton	Mali vrh 2, p. Mirna Peč	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	0'50
30.	Veleposestvo I. Ornig	Št. Janž na Dravskem polju	ječmen štiriredni, domači	4'—
31.	Veleposestvo I. Ornig	Št. Janž na Dravskem polju	rž grotenhofska — poznejša razmnožitev	3'—
32.	Veleposestvo I. Ornig	Št. Janž na Dravskem polju	pšenica beltinska št. 277 — poznejša razmnožitev	2'—
33.	Veleposestvo I. Ornig	Št. Janž na Dravskem polju	pšenica beltinska št. 321 — poznejša razmnožitev	2'—
34.	Praprotnik Jakob	Prezrenje p. Podnart	pšenica domača	1'—
35.	Antlej Anton	Bodrišna vas, p. Št. Vid pri Grobelnem	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	1'—
36.	Mrakar Janez	Bodrišna vas, p. Št. Vid pri Grobelnem	pšenica beltinska — poznejša razmnožitev	0.50
37.	Zupanc Edvard	Pristava pri Mestinju	pšenica beltinska št. 277 — poznejša razmnožitev	2'80
38.	Zajc Anton	Pristavlja vas, p. Št. Vid pri Stični	rž domača	1'—

Ti posevki so bili pregledani na njivi od posebne komisije in je bilo poleg tega seme še preiskano v kmetijski poskusni in kontrolni postaji. Prijavljeni posevki, ki niso odgovarjali postavljenim zahtevam, so bili zavrnjeni.

Vsak kmet dobro ve, kolikega pomena za pridelek je dobro seme. Znano je tudi, kako nizki so naši pridelki, tako da večina posestnikov ne pridelata dosti žita niti za lastno potrebo in mora moko drago plače-

vati, da si pogoji za pridelovanje žit v večini krajev pri nas dosti ugodni, v mnogih krajih pa tudi zelo ugodni. Ker pa je eden prvih pogojev ravno seme, priporočamo kmetovalcem, da izkoristijo ugodno priliko in si preskrbe seme od priznanih posevkov, ki so zgoraj navedeni. Ne bodite malenkostni in ne štedite na nepravem mestu, četudi bi plačali za seme nekaj par več pri kilogramu kakor za navadno tržno blago. Tako seme je gotovo vredno

znatno višje cene in pridelovalec zasluzi, da dobi zanj nekaj več, ker je imel tudi sam pri tem večje izdatke. Priznana seme naj bo vsaj 10—15% dražje, če je popolnoma očiščeno s trijerjem pa 15—20% dražje kakor znaša tržna cena.

Da bo uspeh dobrega semena popoln, pa je potrebno, da ga usejemo v dobro pripravljeno in pravilno zagnojeno zemljo. Ne gnojite žitom neposredno s hlevskim gnojem. S tem dosežete samo bujno rast slame in še

večje poleganje. Hlevski gnoj za žito ni primerno gnojilo, ker ima premalo topljivih hranilnih snovi, ki jih rabijo in sprejemajo žita le v prvi dobi rasti, pozneje pa ne več. Če hočete imeti obilen pridelek, trdo slamo in kleno zrnje, potrosite na 1 ha 200—250 kg superfosfata in 100 do 150 kg kalijeve soli. Če je zemlja revna in je bila prej slabo zagnojena s hlevskim gnojem, je treba dodati tudi apnenega dušika: 100—200 kg na 1 ha. Skrbite tudi, da za pšenico in ječmen ne bo zemlja kislá (apno, namesto superfosfata Tomaso vo moko!).

V današnjih težkih časih je posebno važno, da kmet dobro premisli, s čim bo izboljšal svoje gospodarstvo in dvignil proizvodnjo do najvišje mere, ki je mogoča ter tako koristil sebi, drugim in domovini.

Čas gnojenja ozimin je prišel!

Polja, na katerih bomo letos zasejali ozimno pšenico, ječmen, rž, moramo pripraviti čim bolj in o pravem času, tako da bo ob setvi našlo zrno potrebno prehrano pripravljeno. Upoštevati moramo pri tem zahteve, ki jih poedine vrste ozimnih žit imajo. O rži vemo, da rabi obilo hranil, toda iz istega zemljišča lahko izčrpa več hrane nego pšenica ali ječmen. Vzrok temu leži v tem, da rž močneje razvije svoje korenje ter si laže prisvaja težko topljive hranive sestavine. Pšenica zahteva boljša zemljišča; če jo sejemo na lažjih ali siromašnejših tleh, lahko računamo na uspeh samo v primeru, da je prišla v pravilnem plodoredu ter da je zemljišče zelo dobro obdelano in obilno pognojeno. Vse žitarice potrebujejo samo v prvi razvojni dobi pretežno dušika, končen uspeh pa je odvisen od pravega razmerja dušika do kalija in fosforne kisline. Upoštevati moramo kaj je tlu odvzela kultura v tem in prejšnjem letu in nadomestiti odvzeto hrano.

Potrebne količine dušika, kalija in fosforja si lahko izračunamo, če presodimo, da vzame srednja žetev zemljišču približno 50—70 kg N 30—40 kg P in 50—60 kg K na ha. To so povprečne številke za razumevanje pravilnega gnojenja. V praksi pa moramo upoštevati, da črpajo razne kulture različne množine hraniv, čemur treba gnojenje prilagoditi. Iz vsega tega se da zaključiti, da rabijo vse kulture hraniva za v njih pravilnem razmerju. Kar se tiče ozimin, moramo vedeti, da jih rabijo že v jeseni, saj se morajo že pred zimo dovolj močno vkoreniniti, da bo razvoj spomladi zasiguran tudi v primeru nepovoljnega vremena. Ker vemo, da ozimin ne smemo gnojiti direktno s hlevskim gnojem, bomo uporabili raje domača umetna gnojila.

Apneni dušik uporabimo v primeru, če je zemlja siromašna na dušiku, kalij in fosfor pa še ima ali pa jih je dobila s pepelom ali odgovarjajočim umetnim gnojilom. Nitrofoskal-III, ki vsebuje vse 3 vrste hrane, je v mnogobrojnih poskusih pokazal, da je najučinkovitejše gnojilo za ozimino na lahkih tleh. Nitrofos, ki vsebuje dušik in fosfor, pa na težjih zemljah. Na k. jutro (oral) se računa 200—300 kg umetnega gnojila. Od te množine se raztrosi že v jeseni $\frac{1}{2}$ na surovo brazdo, se zabrana in par dni nato se lahko že seje. Preostalo gnojilo bomo raztrosili zgodaj spomladi na zeleno, ali na

„glavo“, kar bo žitu posebno koristilo, škodilo pa plevelu, plesnobi in raznim škodljivim glivicam.

V nekaterih primerih bo zadostovalo, da gnojimo ozimino le s fosfornimi ali kalije-vimi umetnimi gnojili, kar se seveda ravna po predhodnem gnojenju in okolnosti, katero hrano je predusev posebno izčrpal. Ta gnojila bomo potrosili že pred setvijo v celoti.

Pri takšnem gnojenju in postopku bo pridelek sigurno dosti večji, kvaliteta zrna pa brez dvoma odlična.

Travníštvo.

Ostrvi za sušenje sena.

Ing. Bajec Viktor.

Za živinorejo ni važna samo količina krme, temveč tudi kakovost. Najvažnejša krma je seno. Zato se moramo prizadevati, da seno tako pripravimo, da so čim manjše izgube hranilnih snovi. Če je ob košnji slabo vreme in leži seno na tleh, nastanejo velike izgube zaradi gnilobe in plesnobe. Pa tudi z obračanjem sena se zmanjša vrednost sena, ker odpade mnogo listov, ki so najbogatejši na surovinah.

Nekateri kraji imajo skoro vsako leto težave s spravljanjem sena, ker imajo mnogo padavin. Zato se za take kraje priporoča posebne priprave za sušenje sena — ostrve. V alpskih krajih Nemčije in bivše Avstrije so že zelo razširjene in tudi pri nas na Gorenjskem jih že nekateri uporabljajo, predvsem za sušenje detelje. Posebno se ostrvi priporočajo za kraje, kjer se izdeluje emendolski sir in se ne sme pripravljati okisana krma ali ensilaža. Tudi v krajih, kjer ni mnogo padavin, je dobro pripraviti nekaj ostrvi, da so pri roki, če nam začne nagajati dež v času košnje. Seno, posušeno na ostrvih, je tudi bolj aromatično in bogatejše na hranilnih snoveh, kot pa seno, ki ga sušimo in vlačimo po

tleh. Tudi količina vode je v takem senu manjša, ker se bolje zrači. Vrednost sena se najbolje opazi v mlečni produkciji. Če krmimo seno, ki je bilo sušeno na ostrvih, dobimo večje količine, kot z navadno sušenim.

Višina ostrvi je različna. V vetrovni legah se uporabljajo nižje, ker so manj izpostavljene pritisku vetra. Pripravne so višine 1.5—2 m z dvema klinoma, ki oklepata medsebojni kot 60°. Klini so dolgi 50 cm, debeli 4—5 cm. Nekateri uporabljajo tudi do 5 m visoke ostrvi.

Na ostrvi lahko obešamo popolnoma svežo travo in ji ne škoduje tudi dolgotrajno deževje. Čim se vreme izboljša, se mrva hitro posuši. Detelja ima debeljša stebelca in zato je ne smemo takoj po košnji obešati, ampak mora malo oveneti. Pokoše no deteljo se samo raztrosi, ni jo pa potreba obračati, da ne nastanejo izgube zaradi odpadanja listov. Ovenela detelja, pravilno obešena, se posuši po enem tednu, torej preje kot v kozolcu.

Skrbni gospodarji si pripravijo ostrvi že v zimskim času, da ne zgube dragocenega časa, ko nastopi košnja.

Prazna mesta v deteljiščih.

Ing. Bajec Viktor.

Detelja je najvažnejša beljakovinska krmna rastlina, bodisi kot čista kultura ali v mešanici z drugimi. Zato je velika škoda, če zaradi kate-regakoli vzroka zataji prinos. Pomladi pogosto opazimo v deteljišču prazna mesta ali pa krmežljave rastline. Več je lahko vzrokov in škodljivcev, ki nam uničujejo deteljo, najvažnejša pa sta dva.

Velik sovražnik detelje je rak (*Sclerotinia trifoliorum*). Rastline, ki so napadene po tej bolezni, odmrejo, ker so v stebelca prodrle nitke micelija, ki se jako razmnožijo in nato tvorijo trajne oblike, sklerocije, ki se prikažejo kot črnkaste bradavice na gornjem delu srčne korenine. Ko rastlinski ostanki strohnijo, ostanejo te trajne oblike še vedno pri živ-

ljenju. Kalijo lahko še po nekaj letih. Te sklerocije klijajo v apotecije, na katerih vrhu se nahajajo askusi z askosporami, ki vršijo zopet nadaljnjo infekcijo.

Proti tej bolezni nimamo učinkovitega sredstva. Najbolje je, da tako napadeno parcelo globoko zaorjemo in na njej par let ne sejemo detelje. Ogibati se moramo zaprtih, vlažnih predelov za gojitev detelje. Sejati moramo samo seme domačih odpor- nih vrst, ki so tudi mnogo bolj odporne proti tej bolezni.

Če nudimo detelji ugodne pogoje za razvoj, tedaj preprečimo tudi pojave **utrujenosti**. Biljke propadejo v 2. letu vegetacije, torej v 1. glavnem letu izkoriščanja. Vzroki so razni. Če se utrujenost pojavi na vlažnih tleh, so vzroki razni živalski ali rastlinski paraziti, bakterije ali plesni. Vzrok je lahko tudi preveč rahla zemlja, posebno spodnja plast. Črna detelja, v nasprotju z lucerno, ljubi bolj čvrsto, kompaktno zemljo in čisto zataji, če pride po okopavinah v globoko, rahlo zemljo. Slabše tudi uspeva, če jo istočasno z jarino sejemo v rahlo zemljo. Najbolje uspeva, če se seje v ozimino. Tu ima potrebno čvrsto zemljo in zadosti zim-

ske vlage. Ugoden učinek ima tudi valjanje, posebno če je zemlja mraz dvignil.

Najčešči vzrok utrujenosti je pomanjkanje hranilnih snovi. Detelja zelo rada zataji, če smo pred njo gojili mnogo okopavin na dotičnem polju, ker ta porabijo mnogo kalija. Da dosežemo velik pridelek detelje, moramo poleg apna gnojiti tudi s kalijem in fosforjem. Izogibajmo se organskih gnojil in jih uporabljajmo samo tedaj in toliko, da pospešimo vzrast vrhnje kulture, s katero čuvamo deteljo pred mrazom in sušo. Na hektar rabimo 200—300 kg 40% kalijeve soli in 350—450 kg kakšnega fosfornega gnojiva, z 18% fosforne kisline. Samo tedaj se bodo razvile močne rastline, ki bodo odporne proti raznim boleznim in vremenskim nepravilnostim. Če pa sama detelja ne uspeva dobro, jo sejemo v travni mešanici, o čemur se je že pisalo v tem listu.

Ako smo v plodoredu določili kakšno parcelo za setev detelje, premislimo, ali bo tudi nudila prave možnosti za njeno zdravo in napredno rast. Z jesenskimi gnojenjem in pripravo zemlje moremo v tem pogledu mnogo koristiti.

domestil skozi spodnjo odprtino težji hladen zrak od zunaj. Glej slike!

Zaboje s sadjem ne smemo položiti neposredno na tla, nego na podstavke, niti se zaboji ne smejo dotikati, da hladen zrak nemoteno kroži okrog njih. Kadar nastane zunaj toplejši zrak nego v shrambi, moramo zapreti vse odprtine, da nam ostane v prostoru hladno.

Kletni prostori so najprimernejši, ker v njih temperatura navadno ne pade nikdar izpod ledišča, pa tudi se v toplejšem času nikdar ne dvigne previsoko. Zemlja je v tem primeru odličan izolator.

Če pa delamo sadne shrambe, odnosno skladišča nad zemljo, moramo narediti debel zid z votlo opeko ali pa še bolje zid debeline dveh opek, nakar sledi prazen prostor 15 do 20 cm, kateri je zaprt z drugim zidom, ki je napravljen od dveh slojev desk, med katera stlačimo slamo ali pleve. Strop naj bo tudi iz dveh slojev, desk, oddaljenih 20 cm, čigar praznino tudi izpolnimo s slamo. Na vrh pa še namečimo suho slamo. Dobro je imeti predsobo, v kateri pakiramo in sortiramo sadje. Tej predstobi je glavna svrha ta, da pri odpiranju zunanji dvojni vrat preveč ne shladimo ali segrejemo glavnega prostora.

Sadjarstvo.

Sadne shrambe in čuvanje sadja.

Ing. Mirko Šiško.

Višjo ceno ima sadje pozimi in spomladi, kot pa v jeseni, ko smo na višku bratve. Zaradi tega moramo znati sadje očuvati zdravo in dobro čim dalje časa, da ga bomo prodajali tedaj, ko ga bo povsod zmanjkalo.

V ta namen moramo imeti primerne prostore. Če hočemo vzdržati konkurenco drugih držav na sadnem trgu, moramo tudi mi imeti v sadjarskih centrih velika sadna skladišča s hladilnimi napravami, kjer vzdržujemo sadje v trajni temperaturi okrog $+1^{\circ}\text{C}$ do $+4^{\circ}\text{C}$ po vrsti sadja in stalni 80—90% relativni vlagi. Oskrbljeni bi morali biti s sadnimi hladilnimi vagoni, kakor jih imajo naše sosedne države, s katerimi lahko najnežnejše sadje, kakor n. pr. breskve, pripeljejo v popolnoma svežem stanju v najoddaljenejša evropska mesta, da ne govorimo o tem, da pridejo iz Južne Afrike breskve v Evropo v istem stanju.

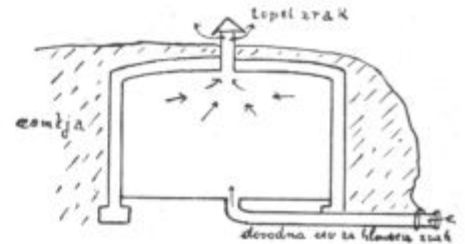
Take naprave zahtevajo velik kapital, s katerim naši sadjarji ne razpolagajo in ker zaenkrat živimo v takih prilikah, si pač moramo poma-

gati s sredstvi, katera premoremo. V hladilnicah sicer ohranimo lahko zimske sorte jabolk sveže 8—9 mesecev in še več, dosegli pa bomo praktično dovolj lepe uspehe s cenejšimi sadnimi shrambami.

Katere lastnosti mora imeti sadna shramba?

1. Kolikor mogoče nizko in stalno temperaturo;
2. relativno vlago zraka 80—90%;
3. možnost zračenja;
4. mora biti čim temnejša;
5. razkužena pred uporabo.

Ad 1. Temperatura v shrambi mora biti čim nižja, vendar izpod 0°C ne sme pasti nikdar. Smatra se najboljša temperatura od 0°C do $+5^{\circ}\text{C}$. Ta temperatura mora biti stalna, ker bi se nam po večjih toplotnih spremembah naredila rosa na sadju, katera je ugodna za razvoj glivičnih bolezni, ki bi nam hitro pokvarile čuvano sadje. Temperaturo znižamo v prostoru z ventilacijo, če je zunaj zrak hladnejši. Topel zrak je lažji in zaradi tega sili kvišku. Če ga spustimo skozi gornjo odprtino ven, ga bo zaradi tega na-

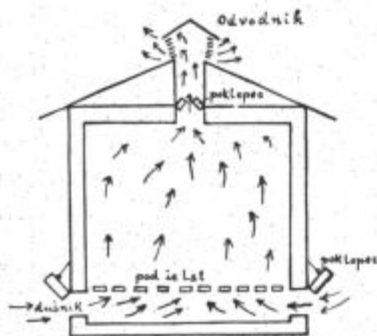

Sadno skladišče pod zemljo.

Kadar je potrebno zračiti, dovajamo hladen zrak z odprtinami pri dnu, topel zrak pa uhaja skozi strop, kakor se vidi na slikah. Vse te odprtine morajo imeti zaklopnice, da v primeru prevelikega mraza ali vročine vse popolnoma zapremo. Vrata in čim manj oken morajo biti dvojna.

Nizka temperatura mora biti zaradi tega, da sadje ostane čimdalje časa sveže, to je, da prehitro ne prezori. Plodovi namreč pri višjih temperaturah močneje dihanje kot pri nizkih in se zaradi tega material dihanja, to je sladkor, kisline in druge snovi, v plodovih prehitro izrabijo (zgorijo). Pri vsakem dihanju, ki je spajanje raznih snovi s kisikom, se tvori toplota; zaradi tega ne smemo imeti predebelih slojev sadja (do 80 cm), ker bi se plodovi v notranjosti sloja lahko preveč segreli in za-

radi tega hitreje pokvarili. Komiska dekantica n. pr. se da čuvati pri 18° C 20 dni, pri 2° C 120 dni in pri 0° C 160 dni. Na tem primeru vidimo ogromen vpliv tudi majhne temperature razlike na dolžino časa dobrega očiščenja sadja. Razlika dveh stopinj nam podaljša čuvanje v gornjem primeru za 40 dni. Poleg tega se pri višjih temperaturah škodljive glivice hitreje razmnožijo, kar povzroča gnitje in druge pokvare in se vrši hitreje izhlapevanje vode iz plodov, kar povzroča grbančenje.

Sadno skladišče nad zemljo.

Ad 2. Vлага v zraku, kjer se čuva sadje, mora biti dovolj velika, ker v vlažnem zraku je mogoče manjše izhlapevanje kot v suhem. V suhem zraku se nam bodo plodovi hitro zgrbančili in izgubili na teži in s tem izgubili na vrednosti. Vлага zopet ne sme biti tako velika, da bi nastala rosa na plodovih, to se pravi, da relativna vlažnost ne sme biti 100%, niti manjša od 80%, ampak se mora kretati med 80—90%. Relativna vлага je na kratko povedano procent zasičenosti zraka z vodno paro. Merimo jo s higrometri, ki imajo ob enem termometer. Kadar nam higrometer pokaže večjo vlogo od 90%, moramo znižati vlogo na pravo mero z živim apnom ali kalcijevim hloridom, katera vsrkata odvišno vlogo.

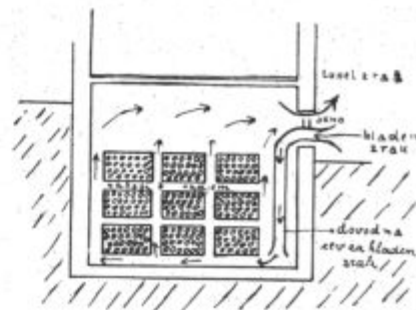
Ad 3. Poleg tega reguliramo vlogo in temperaturo z razumnim zračenjem s pomočjo že opisanih dovodnih in odvodnih odprtih. Kadar je prevelika temperaturna razlika med zunanjim in notranjim zrakom, moramo previdno zračiti, da ne bi nastala že prej omenjena škoda. Zaboje s sadjem morajo biti razvrščeni tako, da zrak lahko med njimi cirkulira; ležati ne smejo direktno na tleh nego na podstavkih in zaboje se ne smejo dotikati eden drugega. Največje zračenje je potrebno v prvih dneh čuvanja po bratvi, ker je tedaj veliko izparevanje in navadno temperatura prostora visoka. V jeseni, dokler je toplo, treba zračiti preko noči, pozimi pa po dnevi.

Ad 4. Neposredno sončno svetlobo treba izločiti, ker bi sončni žarki preveč segrevali prostor, posebno če padajo na sadje. Dvojna okna naj imajo zaradi tega lesene polkne.

Ad 5. Za časa čuvanja sadja v shrambah ga moramo večkrat pregledati ter gnile in bolne plodove izločiti, ker se bolezni rade širijo. Predno v jeseni prinesemo sadje v te prostore, moramo vse odpadke odstraniti, pobrisati pajčevino, obrisati z vlažno krpo prah s polic, pobeliti z apnom vse stene, strop in pod; police in zaboje pa poškopiti z raztopino ½ kg modre galice na 100 l vode, nakar zapreti dobro vse odprtine (ventile za zračenje) ter zakaditi z žveplnim dioksidom. V ta namen se zažge 2 grama žvepla na 1 m³ prostornine. S tem smo ubili vse bolezenske klice, jajca, gosenice in drugi škodljivi mrčes. Po treh dneh odpremo na ta način zakajen prostor in ga dobro prezračimo, da izgubi vsak neprijeten vonj.

Paziti moramo, da ne vnašamo v tako očiščeno shrambo gnilega in drugače obolelega ter poškodovanega sadja. Ako bi se nam pojavilo obsežno gnitje ali druga bolezen za časa čuvanja v shrambi, tedaj razkužimo vse skupaj s formalinovimi parami, katere ne grizejo kovine in ne dajo grd okus sadja kot n. pr. žveplo. Za 1 m³ prostora se vzame 1 gram formalina, katerega se segreva s petrolejsko svetilko v porcelanski posodici. Ker formalinove pare grizejo oči, se moramo odstraniti čimprej iz takega prostora.

Sadje v takih shrambah lahko čuvamo na policah, plitkih zabojih, sodih, večjih zabojih in razsutega po podu. Najpraktičnejše se je izkazalo čuvanje v plitkih zabojih. V njih se lahko shrani velika količina, lahko se pregleduje in zaboje s sadjem se lahko prenesejo v shrambo direktno iz sadonosnika. V teh plitkih zabojih, na gornji strani odprtih, se zлага sadje samo v enem sloju. Napolnjene plitke zaboje se zdene enega na vrh drugega (5—20 komadov). Zabožki so visoki le 10 cm.

Sadno skladišče v kleti.

Pri zlaganju v sode je priporočljivo vsak plod oviti s papirjem. Ako čuvamo sadje razsuto v sloje, je bolje nasuti plodove na lese, na katerih je slama, nego direktno na pod. Zaradi nevarnosti prevelikega samozagrevanja višina sloja ne sme biti nad 80 cm. V razdalji 4 m največ moramo vstaviti na dnu navpično po 1 snop slame, da bi se lahko v kupu obnavljal zrak. Čuvanje sadja v kupih je manj umestno nego v plitkih zabojih.

Vinogradništvo in kletarstvo.

Kosmata plesen na grozdju.

Vsako plesen povzroči posebna glivica in tako napada tudi ta vrsta vse zelene dele trte; najbolj seveda škoduje grozdju, ki ga tudi najčešče napada. Plesen lahko napade posamezne jagode ali cel grozd ter jih pokrije z odejo pepelnaste barve. Jagode odpadejo in sčasoma propade cel grozd.

Toplo in vlažno vreme pospešuje razvoj in širjenje plesni. Jagode se z njo okužijo v deževnem vremenu. Takrat se namreč jagode napolnijo z vodo, razpokajo ali pa se odločijo od petelke. Na teh poškodovanih mestih izstopi grozdni sok, a ta je najpovoljnija hrana za razvoj trosov glivice, ker vsebuje v pravem razmerju sladkor in beljakovine. Od tod se potem okuženje širi, ker

troši pri klijanju prodno kožico jagod in izvrše okuženje.

Napadene jagode začnejo hitro pokati in novi grozdni sok, ki izstopa iz njih, daje novo hrano plesni. Grozd je kmalu v celoti pokrit s plesnijo.

Plesen grozdja se navadno javlja v zelo gosto zasajenih vinogradih ali tam, kjer je grozdje močno zakrito od listja. Seveda pospešuje razvoj plesni okolnost, ako je grozdje bliže zemlji ali pa če je teren zaradi svoje lege bolj vlažen.

Borba proti plesni mora vse navedeno upoštevati in sestoji:

a) V zbiranju in uničevanju okuženih grozdov takoj v početku, ko se plesen pojavi. Posamezne jagode odstranjevati nima smisla, ker se ta-

krat sok iz okuženih jagod izcedi na listje ali druge jagode, a ta vsebuje trose plesni in bi se s tem postopkom plesen le še bolj širila.

b) Odstraniti treba listje, ki zakriva grozdje. Sonce in veter, oziroma zračenje, najbolj umičujejo in preprečujejo razvoj plesni, ker odstranjujejo vlago, brez katere trosi ne morejo uspevati.

c) Če že ni zavedena visoka rez na mestih, kjer plesen zaradi večje vlage ali goste saditve trte rada nastopi, treba trs višje rezati, da se zračenje pospeši.

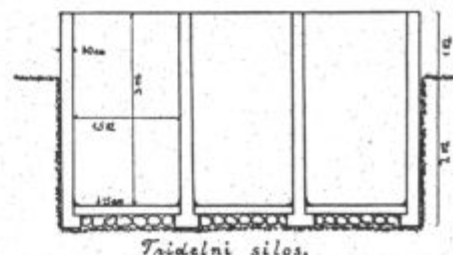
d) Škropljenje z 1% bordoško brozgo, čim se bolezen opazi, lahko močno zajezi širjenje plesni.

e) Ravno tako daje dobre rezultate škropljenje grozdja s kalijevim (mazavim) milom. Škropi se samo napadene trse ali parcele, kjer se je bolezen pojavila. Seveda treba pred tem listje, ki zakriva grozdje, obrati, da se lahko grozdje poškropi. Uporabi se 1% raztopina mila.

hvalijo, se pričakuje v splošnem le srednja trgatav. Tudi zaloge vina v večjih vinogradskih področjih niso posebno velike. Kar pa je ostalo vina v malih proizvodnih mestih, pa bo komaj zadostovalo za lastno potrebo. Južni Banat ima še največ neprodanega vina, ter se tamkajšnje zaloge cenijo na okoli 450 vagonov. Pričakuje se, da se bo to vino moglo prodati, saj do časa, ko se odpre trgovina z novim vinom, je še 2 meseca. Zaradi tega se smatra, da cene vinu ne bodo več nazadovale. Slabša banatska vina se prodajajo po 20—21 para po stopnji miligrama, kar odgovarja din 2.—do 2.50 za 1 l. Za kvalitetna vina se doseže din 3.—do 6.50 za 1 l.

Slične prilike in cene so tudi v Dalmaciji. Po zadnjih poročilih je v Dalmaciji napravila suša veliko škodo, tako da se pričakuje le $\frac{2}{3}$ lanske trgatve. Četudi se bodo te vesti izkazale mogoče kot pretirane, vendar je že danes sigurno, da ne bomo pridelali vina več, kot ga potrebujemo za lastno potrošnjo. Zaradi tega je tudi verjetno, da zmanjšani izvoz zaradi mednarodnih prilik, ne bo preveč vplival na cene.

Pri nas sta letos grozdje in trs izredno zdrava. Sicer tudi občutimo posledice suše, toda po zadnjem dežju so jagode vidno narastle. Želeti bi bilo, da grozdje dozori v lepem vremenu. Komur je le mogoče, naj ne hiti s trgatvijo in jo naj odloži vsaj do sredine oktobra, ker le za dobra vina se dosegajo tudi ustrežajoče cene. Za novo vino se v ljutomerskih gorinah že obljublja cene od din 5 do 6 za liter.

Silos jama za 5 glav živine in 18 dni krmjenja. Jama je razdeljena na tri predale, vsak po 9 m³, skupaj 27 m³. Mere: 1.5 × 2.0 × 3.0 m za posamezen predal. V zemlji je 2 m, iznad zemlje 1 m. Če je pa talna voda visoka, moramo pa graditi več nad zemljo. Material za gradnjo: pesek in gramoz 21 m³, cement 5200 kg, betonskega železa 8 mm 68 kg, les za opaž 2.8 m³. Beton za stene se meša v razmerju 1 : 5, omet za notranje stene (2 cm debelo) 1 : 2.

slabe strani. Veliko jama namreč teže naenkrat napolnimo, ker rabi-mo mnogo zelene krme. Jama pa ne sme biti dolgo odprta, ker se nam sicer hrana pokvari. Manjšo jama tudi laže temeljito stlačimo in odstranimo iz nje zrak. Veliko jama bi morali kopati pregloboko, kar je čisto nemogoče zaradi visoke talne vode. Iz manjše jame se laže jemlje krma in manjša je gornja površina, ki pride v dotiko z zrakom. Zato je bolje, da delamo jama na predale. Ne priporočamo pustiti ostrih oglov, ampak jih zaokrožimo, da krma laže stlačimo in da v njih ne zaostane zrak. Zato so bolj pripravne okrogle jame, ker se krma laže tlačí ter je pritisk na vse dele sten enakomerno razdeljen. Stene so tudi lahko tanjše ter se porabi manj gradiva. Samo opaž je dražji in bi ga morali nabaviti s skupnimi močmi, recimo posamezni srez ali kmet. podružnice. Nad jama pa mora biti streha, da padavine ne uhajajo v jama. Važno je tudi, da se polna jama teme-

Tržišče vina v Tršcu (Banat).

Cene vinu so zadnji čas porasle in zgle-da, da se bodo še povečale. Izgledi na povoljno trgatav so se namreč poslabšali. Peronospora in suša sta napravili v južno-banatskih vinogradih veliko škodo. Ker se tudi v ostalih delih države vinogradniki ne

Žvínoreja.

Kisanje krme ali ensiliranje.

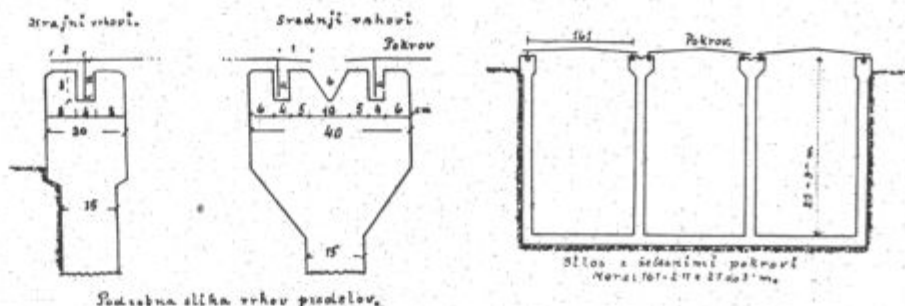
Ing. Bajec Viktor.

(Dalje in konec.)

Kje kisamo zeleno krmo? Najenostavnejši način kisanja je v jami, ki jo izkopljemo v zemljo. Toda pri tem načinu so prevelike izgube na hranilnih snoveh in ob robih tudi na hrani, tako da se to ne izplača. Ker v jama lahko prodirata zrak in voda, se krma dostikrat pokvari. Za naše prilike so najbolj pripravne betonirane jame. Ponekod gradijo silose v obliki okroglih stolpov. Najlaže gradimo štirioglate jame, zato bom opisal samo to vrsto.

Velikost jame se ravna po številu živine in količini silaže, ki jo name-ravamo krmiti. Za odraslo govedo (500 kg) rabimo za 180 dni 36 q sila-že, če krmimo 20 kg dnevno. Za to količino rabimo okrog 5 m³ silopro-stora. 1 m³ silaže tehta približno 7 q. Veličina jame za eno žival bi bila: 1.5 × 1.5 × 3 = 6.75 m³. Če ima-

mo več glav živine, bi morali na-rediti veliko jama, ki pa ima svoje

Na Češkem so začeli delati posebne vrste siloznih jam, katere zelo hvalijo. Od teh, kot se običajno pri nas gradijo, se razlikujejo v pokrivanju. Namesto z zemljo ali s čim drugim, pokrivajo z železnim pokrovom, ki absolutno ne dovoljuje zunanjemu zraku vstop v jama. V kanal a sega rob pokrova. Ko se je masa v jami že popolnoma se-sedla, se v kanal vlije voda, ali pa še bolje olje (ker pozimi ne zmrzne). Tako se pre-prečuje vstop zraka slično kot pri kipelnih vehah pri vrenju mošta. V jami se tvori ogljikov dvokis (CO₂), ki izpodriva zaostali zrak. Tako nastane v jami večji tlak kot je zunaj, zato zaostali zrak in odvišni ogljikov dvokis uhajata ven skozi tekočino v ka-nalu, zunanji pa ne more notri. Po kanalu b pa se odteka voda padavin, če jama ni-pokrita. (O tej jami drugič več.)

ljito pokrije, da zrak ne prihaja v njo. Najboljša je ilovica, ki najbolj neprodušno pokrije. Lahko pa pokrijemo jamo tudi z deskami in jih obtežimo s kamni, vse skupaj pa zalijemo z gosto tekočo ilovico. Vendar, če še tako močno stlačimo krmo, se bo v nekoliko dneh sesedla za 20—40%. Zaradi tega bo glinasti pokrov razpokal in moramo zopet vse razpoke zamazati.

Silaža vsebuje okrog 20% suhe snovi. Po Kellner-ju potrebuje 500 kg težko govedo 12—15 kg suhe snovi na dan. $\frac{1}{3}$ od tega je lahko silaža. Če krmimo 20 kg silaže na dan, odgovarja to 4 kg suhe snovi. Ostalo suho snov moramo nadomestiti s senom, deteljo ali slamo. Kaj bomo dajali poleg silaže, je odvisno od silaže same. Če smo silirali rastline, ki so bogate na ogljikovih hidratih, bomo morali krmiti še z beljakovi-

nami. Če pa siliramo mešanico, torej če je že v silaži mnogo beljakovin, lahko krmimo več slame, ker živina rabi še suhe snovi. Silaža nima slabega upliva na mleko, tudi za dojenčke je tako mleko neškodljivo. Tudi maslo dobi lepo rumeno barvo in tudi za mehke sire se lahko uporablja tako mleko. Samo za emendolski sir se ne priporoča krmiti s silažo, ker se sir često pokvari. Iz jame vzemamo samo toliko, kolikor naenkrat porabimo. Silaže ne smemo pustiti v hlevu, ker začne smrdeti in tudi mleko navzame ta duh. Najbolje jo je krmiti po molži.

Kdor je enkrat hranil govedo s silažo in se prepričal o njeni koristni in gospodarski uporabi, bo zastavil vse svoje sile, da si pripravi silos. V silosu je rešitev naše živinoreje in ne bi smel manjkati v nobenem kmečkem gospodarstvu.

težko izkorišča in da velik del zapuščata telo neizkoriščen. Istočasno se je ugotovilo, da teleta z mlekom po silaži ne uspevajo tako dobro kot po suhi krmi. Temu je gotovo vzrok pomanjkanje apna. **Beljakovin** se je dalo enako količino s silažo kot s suho krmo. V mleku so se pa pokazale neke razlike. Po silaži je bilo v mleku 2.9—4.4% beljakovin, po suhi krmi pa 3.8—5%. Ta pojav se tolmači z motnjami v prebavi beljakovin zaradi prenizke alkaliscence v gornjem delu dvanajsternika. Zaradi tega se beljakovine pri prebavi tako razcepijo, da živalski organizem iz razcepljenih produktov ne more več tvoriti novih beljakovin. Količina **klora** je ostala neizpremenjena. Od **organskih kislin**, ki se nahajajo v kislji krmi (na pr. mlečna kislina), preide neki del v mleko. Količina skupne organske kisline v mleku se je s krmljenjem ensilaže povišala v času poskusa od 6.15% suhe snovi na 17.8%. Ta kislina v mleku pa ni prosta, nego je vezana. Izgleda, da je to vezanje kisline vzrok za manjšo količino beljakovin v mleku po hranjenju z ensilažo. **Tolšča** je ostala neizpremenjena.

Sposobnost mleka za predelavo v emendolski sir pada v glavnem zaradi pomanjkanja apna in spremembe kazeina zaradi vezanja s kisljinami. Sicer se ta sposobnost lahko poveča z dodajanjem kalcijevih soli, vendar popolnoma se ne da izboljšati.

Vpliv silaže na kemijski sestav mleka.

Ing. Bajec Viktor.

Mnogi dobavljači mleka v našem kraju so me spraševali, zakaj ne bi smeli krmiti s silažo. Ti dobavljači dajejo mleko v mlekarno, ki poleg drugih mlekarskih izdelkov izdeluje tudi emendolski sir.

Od vseh sirov, ki se delajo pri nas, je gotovo najteže izdelovati emendolca. Dobra kvaliteta tega sira je zelo odvisna od števila in vrste raznih bakterij, ki se nahajajo v mleku, kar je zopet odvisno od snage hleva, živine, posode, ljudi itd. ter od zdravja živine, posebno vimena. Razen tega pa je važen tudi kemijski sestav mleka, posebno količina apna. Ta pa prehaja v mleko iz hrane. Če v krmi primanjkuje **apna**, ga je malo tudi v mleku. Tudi teleta ne morejo pravilno uspevati, če je malo apna v mleku, ker rabijo apno za tvorbo kosti. Zato pridobivamo najboljše emendolec takrat, če dobiva živina planinsko krmo, ker je v takšni travi in senu več apna, kot ga je v dolinskem. Seveda je količina apna v krmi dolinskih predelov odvisna od količine apna v zemlji, iz katere ga črpajo rastline.

V mleku krav, ki so krmjene s silažo, je manj apna, kot bi ga bilo, če bi te rastline pokrmili sveže ali posušene. Za primer, kako vpliva silaža na kemijski sestav mleka, navajam poskus, ki ga je napravil Patzan. Krave so najprej dobivale mnogo silaže, nato je bila 15-dnevna prehodna doba, potem so pa dobivale suho krmo. Kemijski pregled

mleka je pokazal sledeče rezultate. Na **mlečni sladkor** ni imela silaža nobenega vpliva, pri obeh načinih krmjenja ga je bilo enako količino. **Kalcija (Ca)**, ki je sestavni del apna (CaO), se je dalo s silažo 1810 gr, s suho krmo pa 1167 gr na dan. Po krmljenju s silažo pa je bilo v mleku manj kalcija kot po suhi krmi. Pisec tolmači ta pojav tako, da je v silaži kalcij v taki obliki, da ga telo zelo

Kaj je kondicija?

Ing. Bajec Viktor.

Kondicija je tako telesno stanje živali, ki najbolj služi odrediti ekonomski svrhi. Tako govorimo o delovni in mlečni kondiciji, kondiciji za pleme, za pitanje, za razstavo in za dirke. Kondicija zavisi v glavnem od hrane in tudi od treninga, kot na pr. pri konju za dirke.

Delovna kondicija je tako prehrambeno stanje vola, ki ga usposablja, da običajne in prehodno tudi povečane zahteve za delo opravi brez škode za zdravje in bodočo sposobnost za delo. Delajo lahko tudi suhe živali, toda učinek je manjši. Tudi debele, pitane živali lahko uspešno delajo, toda spočetka ne prenesejo večjih naporov in za trajno delovno sposobnost morajo najprej izgubiti preobilne naslage masti in mesa, kar pomeni, da morajo šele pridobiti pravo kondicijo za delo.

Mlečna kondicija je srednje prehrambeno stanje krav, pri katerem so sicer primerno okrogle in mesnate, toda ne tako močno, da bi bili zamaščeni organi za tvorbo mleka. Tudi suhe in debele krave dajejo mleko v mlečni periodi (laktaciji), toda niso sposobne za tako visoko produkcijo, kot krave, ki so v pravilni mlečni kondiciji, torej, ki so bile pravilno krmjene. Če začnemo preveč mršavo kravo v začetku njene laktacije obilno krmiti, tedaj preide del dodanih hranilnih snovi v meso, ne pa v mleko. Sčasoma pa pride v pravilno mlečno kondicijo in količina mleka se poveča. Če pa še vedno nadaljujemo z obilnim krmljenjem, telo preide v kondicijo za pitanje.

Kondicija za pleme je pri biku kot pri kravi srednje prehrambeno sta-

nje, ki traja delj časa. Tudi mršav bik se lahko uporablja za skok, ne prenese pa češčega skakanja, kar se zahteva od dobrega bika, ker postane len, oziroma utrujen. Isto je s predebelim bikom. Preobilno krmljenje je pogosto vzrok, da moramo prodati naše najboljše bike in tako izgubimo najboljše plemenjake. To veliko škodo opazimo često šele dolgo po prodaji, ko vidimo na njegovih hčerkah njegovo odlično nasledno svojstvo. Sposobnost za pleme lahko podaljšamo s pravilnim krmljenjem in dnevnim gibanjem na prostem (iztekališče, lažje delo in sl.). Tudi krava s slabo kondicijo za pleme lahko postane breja. Ker pa hrana ne zadostuje za pravilno prehrabeno stanje same krave, se bo rodilo le slabo razvito tele. Predebele krave se težje oplodijo, ker so spolni organi zamaščeni in tudi porod je težji.

Kondicija za pitanje je izgled pitanih živali, katerim se je zaradi obilne hrane nabrala velika količina masti. Ta kondicija zavisi od posebne konstitucijske osnove, kar je v zvezi s sestavom posebnih žlez.

Obratno od te je lačna kondicija. Ta je posledica pomanjkanja vseh skupin hranilnih snovi ali pa pomanjkanja poedinih snovi.

Kondicija za razstavo je izgled živali, ki so v takem prehrabnem stanju, da se najbolj odrežejo na razstavah in nagradnih ocenjevanjih. Znano je, da napravi ena in ista žival različen vtis pri različnem prehrabnem stanju. Čeprav se ocenjevalci na razstavah še tako trudijo, da ne bi videli mesa in masti, vendar ni mogoče, da bi to popolnoma spregledali. Žival, ki je precej mesnata, mogoče celo napol spitana, izgleda okrogla in prikupna ter naredi ugoden vtis. Večje naslage masti so celo v stanju, da zakrijejo manjše napake, na pr. slabše razvito pleče, rahlo položeno medenico, prenežno razvit križ itd. Čeprav to ni pravilno, je prišlo v navado, da živali pred razstavo obilneje krmijo, da lepše izgledajo.

Kondicija za dirke pride v poštev pri dirkalnih konjih. Tu igra glavno vlogo poseben način prehrane in vaja. Hrana je zelo koncentrirana z mnogo beljakovin.

Mlekarstvo.

Poučno potovanje po Italiji.

Franjo Pavlica.

Menda ni treba podčrtavati, kolikega vzgojnega in poučnega pomena je krajša ali daljša pot v svet in koliko morejo nuditi zlasti smotrno zasnovana poučna potovanja. Svet — življenje je že samo po sebi velika odprta knjiga za neposredno dojetje in usvajanje vtisov in pojmov, s katerimi nehote primerjamo sami sebe, oziroma svoje lastne pogoje, prilike in možnosti z onimi, ki so si jih naši čuti osvojili in nato sebi primerno razporedili.

To bi bil okvir kakršnihkoli poučnih poti — ekskurzij, ki jih vedno bolj prištevamo k učinkovitim sredstvom za doseg izvestnih namenov.

S takim namenom je poslalo ravnateljstvo škojeloške mlekarške šole 16 absolventov na 10-dnevno potovanje v drugi polovici julija t. l. v Italijo v lombardijsko pokrajino, znano po svojem naprednem mlekarstvu. Mladina naj se seznanj z modernimi izsledki in uspehi v mlekarški stroki in njenimi predpogoji.

Zdi se mi potrebno vsaj v glavnem popisati vtise s tega potovanja, in to na tem mestu le v kolikor se ti nanašajo na panoge, kot predhodne nujne postavke mlekarstva.

Na vožnji preko furlanske ravnine proti Benetkam so absolvente zanimala naprave za namakanje in skoro izsušeno korito Soče, ki bi ga bili z lahkoto prebrodili. Izvedeli smo, da je gori pri sv. Luciji ogromna električna centrala in odtoka od tam pretežna količina vode v furlansko nižino za namakanje. Pri Redipulju pa se odvaja tudi dobršen del ostale vode k drugi električni centrali, tako da le še samo ostanek Soče priteče v morje.

Od Trziča dalje so mnogi ogromni nasadi indijskega trsa za ribiške priprave, lese in drugo. Pri Benetkah pa smo videli prve riževe nasade.

V Milan smo dospeli kmalu po polnoči. Veličastna železniška postaja zariše globok vtis. Naslednjega dne smo rano odpotovali v mesto Lodi, kjer smo si nameravali ogledati ogromno mlekarstvo podjetje Polenghi Lombardo. Tja pa nismo smeli, ker je podjetje baje vključeno v vojno interesno sfero. Pač pa so nas gostoljubno sprejeli pri ondnotenem mlekarškem zavodu. Ravnatelj zavoda g. Elia Savini in bakteriolog g. Pavel Renko sta nam razlagala naprave in izdelavo sira parmezana.

V tem mestu je tovarna za raznovrstne mlekarške stroje in posodo; izdeluje tudi sirišče v treh oblikah. Tukaj smo se mogli prepričati o visoki vrednosti našega slavonskega hrasta, ki tako uspešno nadomešča pri napravi pinj dragi indijski les. Lastnik tvornice ga ni mogel prehvaliti. Da, nas uči šele svet!

Popoldne smo se odpeljali v Tavazzano na veleposestvo, ki ga upravlja najemnik g. Grossi. Posestvo meri 204 ha s kulturami za mlekarstvo. Prijazni najemnik nam je pokazal 3 velike hleve, kjer ima 270 krav sive švicarske pasme. Krave tehtajo približno po 600 kg. Povprečna letna molža na kravo znaša 4000 l, niso pa redke take, ki dajo tudi 6000 in 7000 l mleka letno. Dnevno namolžejo po 2500 l. To količino mleka predelajo v domači primitivni lombardijski sirarni v sire grana in zbrinz. Ogromne zaloge svojega in dokupljenega parmezana dosežajo nad 50 vagonov.

Krave krmijo pretežno le s svežo travo in deteljo, poleg tega dobijo nekoliko sena in zdroba. Molža je dvakratna, in sicer ob 3. in 15. uri. Na 17 krav je po en molzač. S sirotko in zdrobom zredijo več sto prašičev letno.

Tukaj smo videli samo kulturne travnike in mlada deteljišča. Vse posestvo je namakano z vodo. Če prištejemo k intenzivnemu obdelovanju zemlje še dober gnoj in dodatek umetnih gnojil, je verjetno, da je pridelal g. Grossi v letošnji žetvi 49.5 q pšenice na 1 ha.

Pri vsej suši, ki je pritiskala one dni v Lombardiji, smo mislili, da je nastopila poplava. Nešteto kanalov in jarkov za namakanje, polnih vode, je bilo treba prestopiti predno smo prišli na kolodvor za prevoz v Milan.

Naslednji dan smo si ogledali vzorno centralno mlekarstvo v Milanu. Dnevno napolnijo 350.000 steklenic mleka. Mleko iz tega obrata se ceni kot najboljše konsumno mleko v mestu. Prihranim opis tega podjetja za drugo priliko.

Šli smo tudi v malo in veliko tržnico. Tukaj se nam je nudila prilika, videti vse vrste sadja in zelenjave, ki jo premore Italija. Posebno veliko je bilo breskev in sliv. Ko smo pozneje videli še tržaški sadni trg in pokušali tamkajšnje sadje, smo spoznali, da je le precejšnja razlika v kvaliteti. Vipavska dolina, Brda in primorski Kras so pač kraji, kjer zraste najboljše sadje.

Zopet smo zapustili Milan in se peljali v mesto Novaro. V tem kraju

ima zasebnik Mario Costa veliko mlekarno odnosno sirarno. Dnevno izdelava 250 kosov sira gorgonzole. Prisostvovali smo pripravi popoldanskega sirjenja in izoblikovanja v hlebce. Tudi ta mlekarna sprejema mleko dvakrat dnevno in to ob 4. in 16. uri. Mlekarna oddaja vse odpadke v pitališče svinj. Prašiče nakupijo v teži do 50 kg, nato jih zredijo na 200 kg teže. Ob nakupu ostanejo svinje nekaj dni v nekaki izolirnici, kjer se tudi cepijo. Upravnik nam je pravil, da še niso imeli boleznih v pitališču.

Naslednje jutro smo bili v Casal Buttano. Pregledali smo zadružno mlekarno, ki šteje 160 članov. Dnevno predela 80.000 l mleka iz rajona 23 km. Najmanjša dobavna količina je 50, največja 2000 l. Mleko pripelejo večinoma z avtomobili, manjše količine tudi z vozovi. Privoz od producenta do mlekarne traja najdalj 15 minut. Dobava mleka se vrši kakor v vseh lombardijskih mlekarnah, zjutraj ob 4. uri in popoldne ob 4. uri. Mlekarna izdeluje maslo, razne vrste sira, mlečni sladkor, mleko v prašku in kazein.

Na povratku v Milan smo se ustavili še na zadružni mlekarni v Sorensini. Mlekarna sprejme dnevno po 80.000 l mleka od 350 zadružnikov, ki živijo na 13 km širokem rajonu. Množina dobavljenega mleka od poedinca znaša 50 do 1200 l dnevno. Cena mleka je odvisna od kakovosti in dosega povprečno 65 centimov za liter (1.50 din). Poleg masla in sira pripravljajo tudi kondenzirano in suho mleko ter mlečni sladkor. Razkazali so nam ogromna skladišča, kjer je vloženi nad 1200 vagonov sira. Upravnik mlekarne sam je predstavil starega sirarja — plemiča. Mož si je pridobil plemiški naslov (cavaliere) s 40 letnim vzornim delovanjem v dotični sirarni.

Izkoristili smo priliko in stopili med potjo še v tovarno za odvijanje svilenih bub (kokonov). Filanda — tako nazivajo take tvornice — navije dnevno 80 kg niti. Obratovanje v tovarni nas je izredno zanimalo, ker ima sviloreja tudi pri nas svojo tradicijo, čeprav zadnje čase izumira. Povedali so nam, da je bila letos cena svežim bubam 10—11 Lir kg. Pri nas so mogoče dosegle tako ceno komaj posušene bube, ki so v razmerju napram svežim 1 : 3.

Zakaj taka razlika? Kje je krivda, da se je ta narodni dohodek skrčil skoro na ničlo? V proizvodnikih — kmetih ga gotovo ni. Pred leti smo lahko dolžili inozemski trg, kamor smo prodajali bube po zelo nizki

ceni. Tak je bil vsaj izgovor. Danes smo tega inozemskega vijaka rešeni. Tovarna v Novem Sadu, ki jo je bivši direktor Hribar reorganiziral pred par leti, ni več navadna filanda za odvijanje bub, je prava tvornica, kjer se izdeluje in barva najfinejša svilena tkanina. Proizvode novosadske svilarne smo videli tudi na našem velesejmu v Ljubljani. Vzorci, na katere smo bili lahko ponosni! In

sedaj naj ostanemo pri razni jugosvili, ki nima ničesar skupnega s prirodno svilo! Je res nerazumljivo, da se v Italiji še vedno širi z uspehom sviloreja, ko je vendar tamkaj toliko tvornic umetne svile. Pri nas je baje kriva ravno proizvodnja umetne svile, da ne more napredovati domača sviloreja. Za drag denar pa še vedno uvažamo drage pristne svilene tkanine.

(Se nadaljuje.)

Perutninarstvo.

O preperjanju perutnine.

Leopold Paljk.

Perutnina se preperja, goli ali misa v jeseni, t. j. v septembru in oktobru. Živalim izpada staro, obrabljeno in oguljeno perje, na istem mestu pa raste spet novo. Preperjanje je povsem naraven vsakoleten pojav. Zaradi menjave, odnosno izpadanja perja, teka perutnina okrog na pol gola ali pa vsaj nezadostno zavarovana in to v času, ko že nastopa hladnejše jesensko vreme. Ker niso živali za nove razmere še dovolj utrjene in odporne, jim grozi nevarnost, da se prehlade, zlasti če se preperjajo v pozni jeseni, ko se vrstita dež in morda celo že sneg. Zato mora perutninar prav v tem času posvečati živalim vso skrb in nego, če noče utrpeti velike škode. Zaveda naj se, da zahteva žival radi tvorbe novega perja mnogo več življenjskih moči in snovi kot kdaj prej. Ker se življenjska energija uporablja za novo perje in jo perutnina odvzema še drugim telesnim organom, preneha navadno tudi nesti. Misajoče se živali sq zaradi tega zelo oslabilene in manj odporne ter zato bolj dovzetne za prehlad in druge bolezni. Perutnina tudi ne kaže več tiste živahnosti kot prej in počepa klavna po kurnicah.

Poglavitna perutninarjeva skrb naj bo, da obvaruje živali prehlada. Zato naj nikar ne spušča perutnine na prosto pašo v deževnem ali vetrovnem vremenu! Skrbno naj jih tudi varuje prepaha! Kurnice so namreč dostikrat kaj slabo zavarovane pred prepahom. Še prav posebno skrb pa naj posveča tistim kokošim, ki se zelo pozno golijo, n. pr. šele v oktobru, kakor tudi onim, ki izgubé skoraj vse perje naenkrat. Imel sem kokoš, ki je v eni noči izgubila skoro vse perje in je tekala okrog skoro povsem „oskubljena“.

V kurnici je treba pripraviti kokošim brskališče. Skrbeti moramo,

da bo kurnica vedno zračna in čista. V času preperjanja je snaga važnejša kot kdaj prej. V nesnažnih in zankrnih kurnicah se namreč golažen lahko tako zelo zaredi, da povzroča perutnini občutno škodo. Ne smemo namreč pozabiti, da je perutnina zaradi misenja zelo oslabiljena in zato manj odporna. Bodite prepričani, da se v mnogih primerih vprav zaradi mrčesa, ki nadleguje živali, misenje tako dolgo zavleče. Zato bodi poglavitna skrb vsakega perutninarja, da skrbi za red in snago v kurnici zlasti v času, ko se živali preperjajo. Še predno se začne kokoši goliti, moramo kurnico prebeliti z apnenim beležem, ki mu dodamo nekoliko kreolina ali lizola. Tudi ne pozabimo temeljito poribati z vročim lugom ali sodo vseh lesenih delov in oprave. V gnezdih je treba zamenjati slamo ali seno (praprot je še najboljša, ker odganja mrčes) ter potresti vanje prašek proti mrčesu. Velikega pomena je še prašna kopel, ki jo uredimo tako, da je pred dežjem zavarovana. V ta namen popolnoma zadostuje nizek zaboj, ki ga napolnimo s cestnim in apnenim prahom. Tudi se priporoča primešati nekoliko žvepla v prahu.

Še prav posebno pozornost moramo posvečati v tem času krmljenju perutnine. Žival namreč potrebuje za tvorbo novega perja mnogo hrane, zlasti beljakovin in raznih rudninskih snovi. Nespametnež sicer pravi: „Čemu bi zdaj krmil kokoši, ko mi pa nič ne nesejo?“ Ako bi krmili v času misenja perutnino nezadostno, se nam bo le počasi in zato dolgo preperjala. Ker pa vsi želimo, da se živali čimprej preperijo in začno spet pridno nesti, jih je treba pravilno in zadostno krmiti. Predvsem mora biti hrana res redilna in tudi lahko prebavna. Ako smo prej krmili perutnino le dvakrat na

dan, zjutraj in zvečer, ji dajmo v času misenja kak priboljšek tudi opoldne. Vedno naj ima na razpolago svežo vodo in tudi apno (zdrobljen zidni omet, jajčne lupine itd.).

S čim krmimo misajoče se živali? Z vsemi tistimi snovmi, ki pospešujejo predvsem tvorbo in rast novega perja. Moti se tisti, ki misli, da zadostuje, če vrže živalim tu in tam pest ovsa ali pšenice ali pa jim nudi kuhan krompir brez vsake primesi. V času preperjanja potrebuje žival mnogo več. V tem času naj nihče ne skopari z žitom. Vsak dan naj dobé živali zrnje (pšenico, ječmen ter nekoliko koruze) in to izmenoma, to se pravi: en dan pšenico, drugi dan ječ-

men. V mehko krmo zamesimo en dan pšeničen, drugi dan ječmenov zdiob. Na glavo in dan dodajamo v mehko hrano 10—15 g kostnega zdroba, ki vsebuje veliko beljakovin, apnenčevih spojin in tudi maščobe. Isti učinek dosežemo, če damo perutnini zdrobljene sveže kosti. Preperjanje pospešuje tudi sončnično seme, deteljčni drobir, razna zelenjava, zlasti regrat, ki ga na drobno zrezanega pomešamo med mehko hrano.

Kokošjerejci! Poskrbite svojim čopkam vse to in živali vam bodo v zahvalo začele kmalu pridno nesti ter vam ob pravilni prehrani nesle vso zimo.

Zadrugarstvo.

Zavarujmo živino.

Dolfe Schauer.

Misel, da se na en ali drug način zavaruje živino za primer nezgode ali nesreče, tudi pri nas ni nova. To je popolnoma razumljivo, saj je živinoreja stara gospodarska pridobitna panoga in zato tudi nezgode, katerim skuša vsak gospodar po svoje priti v okom. O načinu izvedbe zavarovanja živine se je mnogo razpravljalo in pisalo. Številne razprave je prinesel „Zadružni vestnik“, pa tudi „Kmetovalec“ je že večkrat obravnaval to pereče vprašanje.

Z vprašanjem zavarovanja živine se poklicne zavarovalnice ne bavijo, iz česar lahko sklepamo, da ta panoga zavarovanja ni preveč dobičkonosna, ker si na drug način pač ne moremo razlagati popolnega nezanimanja za to panogo zavarovalnih podjetij, ki so vendar uvedla že najrazličnejše vrste zavarovanj. Zavarovanje živine je zato prepuščeno interesentom samim — torej kmetovalcem. Le-ti so tudi pri nas že pristopili k dejanski rešitvi, saj imamo v posameznih krajih na različne načine rešeno to vprašanje z več ali manj zadovoljivim uspehom. Tako so nekatera živinorejska društva uvedla za živino svojih članov posebna zavarovanja, ravno tako se nekatere mlekarke zadruge bavijo kot s postransko nalogo z zavarovanjem živine. Tudi obstojata že dve posebni zadruzi za zavarovanje, od katerih posebno ena že več let posluje z velikim uspehom in v veliko zadovoljstvo svojih članov. Omeniti je treba seveda tudi zavarovanje živine, ki ga je izvedel živinozdravnik g. Rajko Deu iz Trbovelj v okviru trboveljske podružnice Kmetijske dru-

žbe. Vse to zavarovanje pa je žal izvedeno samo v nekaterih redkih krajih in so posamezne akcije več ali manj lokalnega pomena, brez pravega stika s sličnimi akcijami v drugih državah, pa tudi v drugih pokrajinah naše države, tako zlasti na Hrvaškem, pa so pokazale, da se na najprimernejši način reši to vprašanje, ako se organizirajo v posameznih krajih posebne zadruge, ki so med seboj povezane v administrativnem in finančnem oziru v posebni poslovni zvezi. Zato bi vsekakor kazalo, ker so razmere prav slične, tudi pri nas ubrati v tem oziru isto pot, torej pot organiziranja posebnih krajevnih zadrug, ki bi se bavile izključno le z zavarovanjem živine. Prvi koraki v tej smeri so že napravljani in doseženi uspehi — kot rečeno — dokazujejo njeno pravilnost. Oblika zadruge posebno nam ne bo povzročila nobenih težav, saj se poslužujemo za dosego najrazličnejših ciljev v prvi vrsti le zadrugne forme, kar zgovorno priča izredno visoko število zadrug v Sloveniji, ki prednjači v tem pogledu vsem ostalim pokrajinam v državi. Seveda bi se moralo posebno pri teh vrstah zadrug strogo gledati na to, da se le-te postavijo od vsega početka na popolnoma zdrave temelje, ker bi sicer lahko dosegli baš obraten rezultat kot si ga pa želimo. Brez dvoma pa je tudi, da bodo take zadruge dobro uspevale samo v primeru, ako bodo našle polno podporo in razumevanje v naših živinozdravnikih — slično kot v drugih krajih in državah.

O načinu organizacije teh zadrug in o njihovem poslovanju ter o načelih bomo razpravljali drugič.

Oris zadružništva, III. izdaja. Pred tremi leti je Zveza slovenskih zadrug izdala 124 strani obsegajočo knjižico „Oris zadružništva“, ki jo je sestavil njen ravnatelj Fran Trček. Knjižica je bila prva te vrste in je pomenila nekaj zadružni abecednik. Prva naklada knjižice je bila hitro razprodana, zato je nekaj mesecev pozneje izšla druga izdaja, ki je tudi kmalu pošla. Medtem je izšel nov zadružni zakon, tako da knjižice ni kazalo ponatisniti v tretje. Zato je avtor sestavil tretjo izdajo na novo, ki se od prvih dveh razlikuje v tem, da so poglavja o zgodovini, ideologiji, ustroju in delovanju zadrug nekoliko „vpeljana“ in popolnjena, poglavje o zadružnem pravu pa je novo, ker vsebuje predpise novega zakona o gospodarskih zadrugah. Razlikuje se tudi po tem, da je nekoliko obsežnejša in da vsebuje 145 strani. V želji, da bi številni zadružniki čim bolj segli po knjigi in se seznanili z namenom ter ustrojem gospodarskih zadrug, je založnica določila izredno nizko ceno din 10.—, po pošti in v knjigar- nah din 12.—.

Društvene vesti.

VABILO

k letnim občnim zborom podružnic
Kmetijske družbe v Ljubljani r. z. z o. z.

Spored:

1. poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti §§ 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10.
2. Slučajnosti.
3. Predavanje in slično.

Dne 24. septembra 1939:

Podružnica: Preska, ob 7. uri v šoli.

Tržno poročilo.

Zaradi vojne vihre so prilike na trgih svojevrstne in se cene blagu vsak dan menjajo. Zaradi tega bomo skušali dati le splošno sliko trgovanja, a cene le z ozirom na naš trg in v koliko so nam dostopne. Pripomniti moramo namreč, da se s strani producentov zahtevajo naravnost nemogoče cene, ki se včasih sicer tudi dosežejo, toda le za manjše količine, kar pa še ni in ne more biti merodajno za vrednost blaga v splošnem.

Poljski pridelki: Izvoz žit je popolnoma prestal. Kakor pa je znano, je Prizad nakupil čez 35.000 vagonov pšenice, deloma za izvoz, deloma za preskrbo domačega prebivalstva. Eno je sigurno, da kruha ne bomo stradali in da tudi cena pšenici ne bo porasla, ker ima država zadosti pšenice nakupljene po dosednji ceni.

Pri koruzi je položaj malo drugačen. Izvozili smo toliko lanske koruze, da je bomo imeli do nove žetve komaj zadosti. Zato je cena koruzi narasla in se danes zahteva zanjo frco. nakladalna postaja okoli din 120. Ker pa bo po predhodnih cenitvah letošnja žetev približno za 25% slabša od lanske, torej nekako srednje dobra — saj je bila lanska rekordna — so se odločili na odločujočih mestih v Beogradu za to, da se izvoz koruze sploh prepove. Na ta način bomo imeli koruze dovolj za potrebe vse države in ni pričakovati, da bi bila pretirano draga. Potrošnja koruze v državi pa bo letos gotovo večja kot prejšnja leta, ker se bo izplačalo pitanje volov in svinj, ki jih bomo lahko dobro vnovčili v sosednjih državah. Nova koruza bo torej, kolikor se more sedaj presoditi, nekaj dražja kot lansko leto ob tem času, to pa zaradi večjega povpraševanja doma.

Moka se prodaja po starih cenah. Ker ni nobenega izvoza, so začeli mlinci zniževati ceno pšenici in res se jim je posrečilo, da so nakupili nekaj po ceni izpod din 150. Ker pa je Prizad takoj začel zopet nakupovati pšenico po ceni din 165, je bila kmalu zopet vzpostavljena stara nakupna cena. Ker se zaradi nove uredbe za pobiranje draginje strogo kontrolira mlinsko industrijo, torej ni pričakovati, da bi se moka podražila. Če bi pa tak primer pri nekaterih brezvestnih trgovcih nastopil, jih je pa treba prijaviti sreskemu načelstvu zaradi navijanja cen.

Fižola bo letos v vsej državi le polovico lanskega pridelka, ker je suša napravila precejšno škodo. Zaradi tega so cene v porastu in se zahtevajo do 50% višje kot lani. Ker pa je zelo malo novega fižola že omlačenega, cena še ni stalna. Ribničan se prodaja po din 2.10 do 2.30, koks din 2.75 do 3.25, a istotako tudi beli in mandalen. Po zadnjih vesteh je izvoz fižola prepovedan, kar bo gotovo imelo svoj vpliv na cene.

Krompirja bo letos zaradi suše v splošnem manj kot lani. Tako se glase poročila, vendar pa še nimamo točnega pregleda, ker pridelek še ni ves izkopen. Temu primerno je bila že takoj od začetka cena višja, kot lani ob tem času. Trenutno se prodaja oneida po din 75, a kresnik po din 60 do 65. Ponekod, kjer je zaradi vojnih prilik večje povpraševanje, se dosežejo trenutno tudi višje cene. Kakšna cena bo obveljala, bo pokazala bližnja bodočnost.

Sadje. Izvoz je zaradi vojne popolnoma prestal. Če se bodo transportne in plačilne možnosti uredile, je sicer pričakovati zopetno vzpostavljanje izvozne trgovine, toda nikoli ne bo tolikšna, kot bi bila v normalnih prilikah. Ne smemo pozabiti, da Nemčija plačuje ves naš izvoz z blagom in ne denarjem. Njena industrija pa danes izdeluje vojne potrebščine in ne blago, ki ga mi potrebujemo. Zaradi tega naš izvoz ne

more plačati v blagu, ki ga nima. Seveda so še druge možnosti, kako bi se plačalo naše blago in kot nam je znano, se z naše kot tudi nemške strani iščejo možnosti za to.

Cena sadju je danes minimalna od din 0.80 do 1.25 po kakovosti in sortah.

Živina: Zaenkrat izvažamo le v Italijo, kamor lahko izvozimo 300 kom. goved tedensko. Neprilike pa imamo zaradi vagonov, ker naša železniška uprava nerada dovoljuje, da bi smeli naši vagoni čez mejo. Baje bo drugi teden vzpostavljen zopet izvoz v Nemčijo, seveda če bo do takrat povoljno rešeno vprašanje izmenjave vagonov in plačanja. Cene, ki nam jih plačujejo inozemski kupci, so ostale neizpremenjene in zaradi tega tudi ni povoda, da bi bile nakupne cene manjše. Če takšen primer vendar nastopi, je to pripisati okolnosti, da imamo mnogo neprodane živine, ker že skoraj 3 tedne ne izvažamo v Nemčijo.

Slične prilike so tudi pri izvozu perutnine in jajc. Italija in Švica sicer še vedno nabavljata to blago pri nas, toda v manjših količinah, tako da je ponudba večja od povpraševanja. Seveda vpliva to neugodno na cene.

Les: Dokler se bode moglo izvažati po morju ni razloga, da bi se izvoz omejil. Kako dolgo pa bodo še te možnosti na razpolago, je težko prerokovati in prav tako, kako se bodo cene formirale. Zaenkrat Italija pri nas še precej kupuje.

Književnost.

Dr. J. Šlebinger — ing. J. Marentić: Bibliografija slovenske kmetijske literature v letih 1919—1938. Izdala in založila Kmetijska zbornica v Ljubljani, I. 1939. Str. XII + 207, cena din 100. Kdor koli se je doslej pečal z našimi gospodarskimi vprašanji, je bil v veliki zadregi, kajti tozadevna literatura je postala pri nas že docela nepregledna. Raztresena je namreč po večini po raznih zbornikih in drugih periodičnih izdanih, ki se pojavljajo leto za letom in zopet ugašajo. In vendar je v njih zakopana ogromno dragocenega gradiva. Da se omogoči vsem, ki se iz kakršnega koli nagiba zanimajo za naša gospodarska, zlasti kmetijska vprašanja, pregled tozadevnega že doslej izvršenega dela, je izdala naša mlada Kmetijska zbornica gornje delo, ki ga je z velikim trudom sestavil naš najboljši bibliograf dr. J. Šlebinger ob sodelovanju inženjerja agronomije J. Marentića in ki predstavlja pač najdragocenejšo pridobitev na tem polju, kar smo jih doslej imeli in kakršno še ne morejo pokazati tudi ne Hrvatje in ne Srbi. Tu ni zajetih le okoli 300 samostojnih publikacij, ki so izšle s tega področja pri nas po vojni, tem-

več tudi okoli 10.000 člankov, ki so raztreseni po raznih naših časnikih in časopisih. Vsa snov je vzorno in pregledno razdeljena na splošno kmetijstvo, ki obsega zopet pododdelke, kakor kmetijska izobrazba, organizacije, gospodarstvo, agrarna politika, agrarna reforma, socialni problemi slovenske vasi, kmečko gospodinjstvo itd., dalje splošno poljedelstvo (pododdelki: žitarstvo, okopavine, travništvo, industrijsko rastlinstvo, hmeljarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo), splošna živinoreja (s pododdelki: govedoreja, mlekarstvo, konjereja, svinjereja, reja malih živali, čebelarstvo in sviloreja) ter gozdarstvo z lovstvom in ribištvo. Dodani so delu še: bibliografski podatki o slovenskih kmetijskih strokovnjakih in pisateljih. Že iz tega bežnega pregleda je razviden strogo znanstveni značaj tega odličnega dela, ki smo ga doslej tako zelo pogrešali in ki bo nedvomno sijajno služilo vsem, ki se kakor koli zanimajo za ta vprašanja. Vsak bo gotovo tudi od srca hvaležen Kmetijski zbornici, ki se je pri nas prva lotila tega prepotrebne delo in se ni ustrašila žrtev zanj. Ker je delo odlično tudi po zunanji opremi, smo prepričani, da bodo posegli po njem takoj vsi interesenti; služilo namreč ne bo izborno le strokovnjakom, publicistom itd., temveč tudi naprednim praktičnim gospodarjem.

Izšla je septembrska številka „Poljoprivrednega glasnika“. Posvečena je izključno gospodarstvu vardarske banovine. Mnogobrojni članki prvovrstnih strokovnjakov, ilustrirani z originalnimi posnetki, nam nudijo jasen pogled v gospodarsko in kmetijsko življenje naših južnih krajev.

Po kulturah, ki se goje v teh krajih: riž, bombaž, mak za opijum, arahis, sezam itd., bi marsikdo zaključil, da leži ta pokrajina Bog ve kje — v Indiji-Koromandiji. Ravno zaradi teh kultur je ta banovina izrednega gospodarskega pomena za Jugoslavijo. Od 14 milijonov kg tobaka pridelava južna Srbija 50%, t. j. 7 milijonov kg, mak je zasejan na površini 7500 ha, ter tipiziran v tri vrste, ki imajo od 19 do 20% morfija. Pridelovanje bombaža hitro napreduje; po statistiki ministrstva poljedelstva so bile zasejane sledeče površine z bombažem:

l. 1933.	820 ha,
„ 1934.	1211 „
„ 1935.	1365 „
„ 1936.	2810 „
„ 1937.	2789 „
„ 1938.	4962 „

Riž se prideluje tudi v nekaterih pokrajinah, zasejanih je bilo leta 1937, 2626 ha.

Pestrost revije dopolnjujejo članki o ribarstvu v Ohridskem in Dojranskem jezeru, o lovstvu, o industriji in o kolonizaciji v Južni Srbiji.

Zaloga sadnega drevja in trtnih cepljenk Kmetijske družbe.

Visoka in srednjedeblna jabolka:

Poletne sorte: Beličnik, Charlamovsky.

Jesenske sorte: Pisani kardinal, Prinčevo jabolko, Grafenstein, Jakob Lebel, Gdanski robač.

Zimske sorte: Zlata parmena, Landsberška reneta, Damason, Kanada, Dolenjska voščenska, Ilski rožnik, Bellefleur, Boskopski kosmač, Londonski peping, Baumanova reneta, Šampanjska reneta, Ontario, Jonathan, Porenski krivopecelj, Winesap, Bojkovo jabolko, Carjevič, Mošančgar, Bobovec, Besniška voščenska.

I. vrsta po din 10.—, II. vrsta po din 5.— za komad.

Srednjedeblne žlahtne hruške:

Poletne sorte: Salzburgerica, Viljamovka.

Jesenske sorte: Avraška, Hardyjevka.

I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Visokodebelne moštнице:

Koroška moštnica, Ozimka, Tepka.

I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Pritlična jabolka, cepljena na dusenec in paradiževc:

Poletne sorte: Beličnik, Charlamovsky.

Jesenske sorte: Lord Sufield, Pisani kardinal, Jakob Lebel, Gdanski robač.

Zimske sorte: Zlata parmena, Landsberška reneta, Kanada, Rumeni Bellefleur, Rdeči bellefleur, Londonski peping, Ananas ren. Antonovka, Boskopski kosmač, Baumanova reneta, Ontario, Jonathan, Šampanjska reneta, Porenski krivopecelj, Bojkovo jabolko, Mošančgar.

I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Cepljena na paradiževcu I. vrsta po din 14.—, II. vrsta po din 7.— za komad.

Pritlične hruške, cepljene na kutno in hruškov divjak:

Poletne sorte: Magdalenka, Giffardovka, Salzburgerica, Klapovka, Stuttgartska kozača, Viljamovka, Kongresovka, Amanliška.

Jesenske sorte: Triumph d' Vienne, Društvenka, Avraška, Hardyjevka.

Zimske sorte: Angoulemka, Dielovka, Kleržo, Pastorovka, Druardovka, Zimska postrvka, Zimska dekanka.

I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Srednjedeblne češplje in slive:

V avgustu zoreče: Bühlška rana, Kraljica Viktorija, Jefferson, Zelena ringlota, Kirke, Löwenska krasotica, Wangenheimova češplja, Ana Späth češplja.

V septembru zoreče: Domača češplja, Bosanska češplja.

I. vrsta po din 10.—, II. vrsta po din 5.— za komad.

Visoke in srednjedeblne češnje:

Rana iz Marke, Rdeča hrustavka, Bela brusniška, Rottertova, Hedelfinška, Šnajderjeva, Rdeča pozna hrustavka, Črna hrustavka.

I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Srednje in pritlične višnje:

Ostheimska, Lotovka, Vel. Gobet, Min. Podbielsky. — I. vrsta po din 12.—, II. vrsta po din 6.— za komad.

Pritlične breskve:

Zoreče v juliju: Mayflower, Aleksander, Wadel.

Zoreče v prvi polovici avgusta: Triumph, Rieversova, Zmagovalka.

Zoreče v drugi polovici avgusta: Mignon, Amsden, Minesota.

Zoreče v septembru: Elberta, Kraljica vrta, I. H. Halle.

I. vrsta po din 10.— za komad.

Pritlične marelice:

Velika rana marelica, Klosterneuburška.

I. vrsta po din 15.—, II. vrsta po din 8.— za komad.

Visokodebelni orehi:

Tankolupinasti. — I. vrsta po din 8.— za komad.

Trtnica in drevesnica Kmetijske družbe r. z. z o. z. v Slov. Konjicah.

Kakor drevesnico prav tako najskrbneje gojimo tudi trtnico. Vodilna misel nam je oskrbeti naše vinogradnike z najboljšimi trtnimi cepljenkami, priznanih in preizkušenih sort, zlasti na cepljenih na pravih podlagah. Naše trtne cepljenke se odlikujejo po svoji rasti, rodovitnosti in kvaliteti. Imamo na raz-

polago laskava priznanja dobrih vinogradnikov. V interesu vsakega vinogradnika je, da si preskrbi najboljše trtne cepljenke, zato blagovolite radi omejene zaloge, čimprej naročiti, da jih rezerviramo, dokler zaloga ni izčrpana.

Ia 1-letne trtne cepljenke.

Zeleni silvanec	Göthe št. 9
Biser iz Čabe	" " 9
Laški rizling	" " 9
Muškatni silvanec	" " 9
Renski rizling	" " 9
Zametna črnina	" " 9
Traminec	" " 9
Kraljevina	Rip. port. N. m.
Malvazija	" " "
Modri burgundec	" " "
Biser iz Čabe	" " "
Muškatni silvanec	" " "
Renski rizling	" " "
Beli burgundec	" " "
Bela žlahtnina	" " "
Traminec	" " "
Modra frankinja	" " "
Portugalka	" " "

Ia 2-letne trtne cepljenke.

Muškatolec	Rip. port.
Portugalka	" "
Rani rdeči vetlinec	" "
Zametna črnina	" "
Muškatolec	Göthe št. 9
Zeleni silvanec	" " 9
Beli burgundec	" " 9
Renski rizling	" " 9
Laški rizling	" " 9
Renski rizling	" " 9
	Rip. berlander št. 8

Ia večletne trtne cepljenke.

Muškatolec	Ripari Portalis
Kraljevina	" "
Vranek	" "
Beli burgundec	" "
Dišeči traminec	" "
Modri burgundec	" "
Muškatni silvanec	" "
Muškat Hamburg	" "
Modra frankinja	" "

Bela žlahtnina	Ripari portalis
Moslavec	" "
Goviljon	" "
Rdeča žlahtnina	" "
Laški rizling	" "
Rdeča žlahtnina	Ripari berl. št. 8
Muškatni silvanec	" " " 9
Zeleni silvanec	" " " 9
Laški rizling	" " " 9
Traminec	Ripari-Rupestrus 9
Laški rizling	Göthe št. 9
Bouvierova ranina	Rip. berl. Kober 5 bb
Modra frankinja	Rip. berl. Kober 5 bb
Moslavec	Rip. Schwarzmann
Moslavec	Kober 5 bb
Rdeča žlahtnina	Kober 5 bb
Bouvierova ranina	Göthe št. 9
Modra frankinja	Kober 5 bb
Portugalka	Rip. berl. x št. 9
Bouvierova ranina	Rip. berl. št. 8
Rdeča žlahtnina	Rip. berl. št. 8

Trtne cepljenke se prodajajo po dnevni cenì. (V nadrobni prodaji do 50 komadov po din 3.— komad.)

Glede prodajnih pogojev zahtevajte c e n i k.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{20}$ strani = Din 50 + Din 8 [—] ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 [—] ogl. takse	1 cela stran = Din 1600 [—] + Din 60 [—] ogl. takse
$\frac{1}{10}$ " = " 100 + " 7 ⁵⁰ " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 [—] " "	(26 × 20 cm = 520 cm).
$\frac{1}{15}$ " = " 150 + " 7 ⁵⁰ " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 [—] " "	

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par. najmanj 10 Din in 3 Din ogl. taksa.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.
Vsakega 12. v mesecu se zaključí sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Vabilo

Kmetiska hranilnica in posojilnica r. z. z. n. z. v St. Janžu na Dolenjskem bo imela redni občni zbor za leto 1938, dne 1. oktobra 1939 ob 8. uri zjutraj v prostorih načelnika Ignac Majcna z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

V primeru nezadostnega števila članov se vrši občni zbor pol ure kasneje, ne glede na število članov v istih prostorih z istim dnevnim redom.
49. Odbor.

Vabilo

na redno skupščino „Sloge“, gospodarske in podporne zadruge slovenskih kmetov in delavcev, z. z. o. j. v Črnomlju, ki bo dne 8. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne Al. Kolbeza v Črnomlju.

Dnevni red:

1. Čitanje revizijskega poročila.
2. Poročilo upravnega in nadzornega odbora.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938.
4. Sklepanje o zvišanju poslovnih deležev.
5. Nadomestne volitve članov upravnega in nadzornega odbora.
6. Sklepanje o predlogih in pritožbah zadržnikov v smislu § 34. Zadržniških pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta skupščina ne bila sklepčna, bo v smislu § 36. pravil isti dan, čez pol ure v istih prostorih in z istim dnevnim redom druga skupščina, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadržnikov.
Upravni odbor. 51.

Oskrbnik

se išče za posestvo na Dolenjskem. — Ponudbe na Ing. Maček Stanko, Ljubljana — poštni predal 72. 48.

Izrabite priliko!

Po neverjetno nizkih cenah je naprodaj več Singer-jevih, Pfaff-ovih in raznih drugih popolnoma novih šivalnih strojev, partija koles, otroških vozičkov in raznih drugih predmetov, pri: „PROMET“, nasproti Križanske cerkve. — (Tudi ob nedeljah dopoldne, na ogled.) 50.

Posetite

**Kavarno „TABOR“
v Ljubljani**

*Ure foto-aparati harmonike
Kolesa torbice kovčke nahrbniki porcelan steklo*

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIM CENAM

STALNO *Stenmecki*
CELJE 30
CENIK ZASTONJ

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji!

Kupujte pri tvrdkah, ki oglasujejo v „Kmetovalcu“!

Koristno je ...

da HEID-ov trijer spoznate. Le tako razvidite, kako je trijer sestavljen, ki žito hitro in temeljito očisti in se s tem kmalu sam poplača. Delo s takim trijerjem Vam napravi veselje. Sporočite nam Vaše želje in zahtevajte ponudbo. Prepričali se boste, da Heid-ov trijer zmora vse, kar Vi rabite.

Maschinenfabrik „HEID“ Aktiengesellschaft, Wien I/1, Rengasse 6-8.

Vedno v zalogi pri:

Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzjavni:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Poštne hranilnice štev. 14.257
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvorja tekoče račune.

Eskontuje menice.

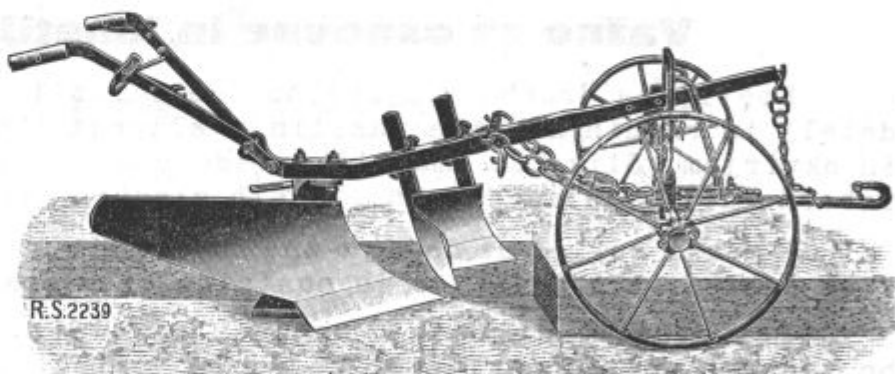
Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

DOMAČEMU ZAVODU!

SACK-ovi plugi so najboljši!

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“! Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Na prodaj pri:

Kmetijski družbi r. z. z o. z.
v Ljubljani

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

USTANOV.
LETA 1828

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Seme ozimnih posevkov

prodaja: Državno dobro Belje - za jesensko setev na drobno in debelo. Seme je prvovrstno, lastne izbire i. s. ozimna panonska grahorica, ozimni beli in črni oves in pet raznih odlik ozimne pšenice. Popis o lastnosti in odliki teh vrst in prodajne pogoje pošlje interesentom na zahtevo brezplačno:

Stanica za selekciju bilja

Državnog dobra Belje, Brestovac

Ž. p. Kneževi Vinogradi.

SCHICHTOVO

terpentinovo milo
varuje perilo

Najčistejša belina je

RADION

belina

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.--.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Zdravo in polno zrnje

dobimo, ako seme razkužimo z

CERETAN

prašivom ali pa močivom.

Ceretan varuje žetev: trde sneti na pšenici, prašne sneti na ovsu, snežne plesni rži in pšenice, ter progavosti ječmena in drugih bolezni, ki se prenašajo s semenom.

Ceretan je zelo ekonomičen, ker se ga dobi poceni in ker ga je za poln uspeh treba prav malo.

Uporaba je enostavna!

CERETAN se dobi pri Kmetijski družbi
v Ljubljani in vseh njenih skladiščih.

Zahtevajte obširna navodila:

„JUGEFA“ k. d.
oddelek za zaščito rastlin
ZAGREB, Preradovičeva 16